

Nacionalni program SEPA v Sloveniji

Namen dokumenta	Nacionalni program SEPA v Sloveniji kot dokument ponudnikov plačilnih storitev v Sloveniji določa okvir in omogoča seznanitev deležnikov z uresničevanjem aktivnosti za vzpostavitev enotnega plačilnega območja v evrih (SEPA).
Oznaka dokumenta	SEPA-ZBS-5.0 – Nacionalni program 2012
Verzija	5.0 – v letu 2012 posodobljeni Nacionalni program SEPA v Sloveniji
Datum	Junij 2012
Pripravili	Nosilci vsebin SEPA, pisarna projekta SEPA in urednica publicistične dejavnosti pri Združenju bank Slovenije
Status dokumenta	Potrjen na 9. redni seji Odbora za plačilni promet pri Združenju bank Slovenije 30. 5. 2012 in odobren na 12. redni seji Nadzornega sveta Združenja bank Slovenije 20.6.2012.

KAZALO VSEBINE

1	NAMEN IN SESTAVA DOKUMENTA	3
2	PROGRAM IN ORGANIZACIJA SEPA	3
2.1	CILJI IN MEJNIKI SEPA	3
2.2	ZAKONODAJA, KI DOLOČA OKVIRE SEPA	5
2.3	PLAČILNE SHEME IN OKVIRI	6
2.3.1	Splošno o shemah in okvirih	6
2.3.2	Kreditna plačila po shemi SEPA za kreditna plačila	7
2.3.3	Direktne obremenitve po shemah SEPA za direktne obremenitve	7
2.4	ORGANIZACIJA SEPA V EVROPI	8
2.5	ORGANIZACIJA SEPA V SLOVENIJI	10
2.6	VLOGA SUBJEKTOV PRI UVAJANJU SEPA V SLOVENIJI	11
3	MIGRACIJA NA SEPA V SLOVENIJI	12
3.1	IZHODIŠČA ZA VZPOSTAVITEV PROJEKTA SEPA	12
3.1.1	Kreditna plačila	12
3.1.2	Debetna plačila	13
3.1.3	Kartična plačila	13
3.1.4	Gotovinsko poslovanje	13
3.1.5	Standardi	14
3.1.6	Plačilna infrastruktura	14
3.2	IZVEDBA PO PRODUKTIH SEPA DO 31. 12. 2011	15
3.2.1	Kreditna plačila	15
3.2.2	Direktne obremenitve	17
3.2.3	Kartična plačila	18
3.2.4	Gotovinsko poslovanje	19
3.2.5	Standardi	19
3.2.6	Plačilna infrastruktura	20
3.2.7	Komuniciranje z deležniki	21
3.3	NAČRT NADALJNJIH AKTIVNOSTI	23
3.3.1	Kreditna plačila	23
3.3.2	Direktne obremenitve	23
3.3.3	Kartična plačila	24
3.3.4	Gotovinsko poslovanje	24
3.3.5	Standardi	24
3.3.6	Plačilna infrastruktura	25
3.3.7	Komuniciranje z deležniki	25
4	ELEKTRONSKA IN MOBILNA PLAČILA	26
5	ZAKLJUČEK	26
	PRILOGA: SLOVARČEK STROKOVNIH IZRAZOV	28

1 NAMEN IN SESTAVA DOKUMENTA

Nacionalni program SEPA v Sloveniji (v nadaljevanju: *Nacionalni program*) je program ponudnic plačilnih storitev, bank in hranilnic, članic Združenja bank Slovenije – GIZ (v nadaljevanju: *ZBS*), in Uprave Republike Slovenije za javna plačila (v nadaljevanju: *UJP*), ki so pristopnice k aktivnostim pri projektu vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih (SEPA) in s tem nosilke tega Nacionalnega programa.

Banke in hranilnice, članice ZBS, se zavezujejo, da bodo z Nacionalnim programom dogovorjeni način uresničitve SEPA podprle kadrovsko, finančno in moralno.

Morebitni drugi deležniki SEPA v Sloveniji, ki niso člani ZBS, lahko s posebno izjavo pristopijo k zavezi, da bodo pri izvajanju svojih dejavnosti spoštovali usmeritve v tem dokumentu.

Temeljni namen Nacionalnega programa je priprava okvirja za SEPA pri ponudnikih plačilnih storitev, ponudnikih plačilnih sistemov in uporabnikih plačilnih storitev v Sloveniji. Nacionalni program ima tudi namen seznanitve vseh deležnikov projekta SEPA, to je ponudnikov in uporabnikov plačilnih storitev,¹ javnega sektorja, Banke Slovenije, interesnih združenj in upravljavcev plačilne infrastrukture, s cilji projekta, katerih uresničitve bo deležnikom prinesla hitro, cenovno ugodno in varno opravljanje plačilnih storitev v evrih na celotnem območju Evropske skupnosti pod enakimi pogoji in z uporabo naprednih, visokoavtomatiziranih plačilnih instrumentov.

Ta dokument je četrta, posodobljena verzija nacionalnega programa (prva verzija je bila na Nadzornem svetu ZBS sprejeta 15. 2. 2007, druga 21. 2. 2008 in tretja 24. 2. 2010). Številni cilji projekta SEPA, ki so bili zastavljeni v prejšnjih verzijah, so že bili doseženi, nekatere pa je bilo treba posodobiti v skladu z novimi informacijami ter cilji SEPA na ravni Evropskega sveta za plačila (v nadaljevanju: *EPC*), Evropske komisije in Evropske centralne banke (v nadaljevanju: *ECB*).

Dokument vključuje:

- program in organizacijo SEPA,
- osnovna izhodišča ob vzpostavitvi projekta SEPA v Sloveniji v letu 2007,
- cilje, uresničene do 31. 12. 2011 oziroma do dokončanja dokumenta,
- načrt aktivnosti v naslednjih letih,
- novosti na področju elektronskih in mobilnih plačil (e- in m-plačila).

Nacionalni program so ob sodelovanju ponudnikov plačilnih storitev, ZBS in Banke Slovenije pripravile delovne in podporne skupine projekta SEPA pri ZBS ter strokovne službe ZBS.

2 PROGRAM IN ORGANIZACIJA SEPA

2.1 CILJI IN MEJNIKI SEPA

Osnovni cilji SEPA so naslednji:²

- združitev množice obstoječih nacionalnih shem za kreditna plačila in direktne obremenitve v evrih v enoten niz evropskih plačilnih shem, kar pomeni naravno pot do tega, da postane evro enotna in polno operativna valuta,

¹ Izrazi, ki so podčrtani, so podrobneje razloženi v slovarčku na koncu dokumenta.

² Vir: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_vision_and_goals

- vzpostavitev SEPA za kartice, kar bo uporabniku plačilne kartice zagotovilo enotno opravljanje kartičnih plačil na celotnem evroobmočju,
- pospešitev naraščajoče uporabe elektronskih plačilnih instrumentov,
- v sodelovanju z Evrosistemom vzpostavitev enotnega gotovinskega poslovanja na celotnem evroobmočju, kar med drugim vključuje prevoz, hrambo, zavarovanje in standarde kakovosti gotovine ter na podlagi enotnosti znižuje stroške uporabe gotovine.

Končni cilj SEPA, ki je projekt trga z močno politično in regulativno podporo Evropske komisije ter ECB, je torej zagotoviti, da bodo potrošniki, podjetja in javni sektor imeli na voljo hitre, cenovno ugodne in varne plačilne storitve. Plačilne storitve bo mogoče v Evropski skupnosti uporabljati na enoten način, v geografskem območju SEPA ne bo več razlikovanja med plačili v evrih znotraj posamezne države (*plačila v državi/domača plačila*) ali čez njene meje (*čezmejna plačila*). Imetnikom plačilnih računov bo izvajanje negotovinskih plačil znotraj evroobmočja omogočeno z enega samega plačilnega računa in z uporabo enega niza plačilnih instrumentov ter bo tako enostavno, učinkovito in varno kot znotraj državnih meja. Uporabniki plačilnih storitev bodo s tem imeli možnost izbire ponudnika plačilnih storitev z najprivlačnejšo ponudbo ne glede na državo ponudnika. Posamezne nacionalne skupnosti ponudnikov plačilnih storitev bodo na konkurenčnem trgu izstopale le še s ponudbo storitev z dodano vrednostjo. Hkrati bo SEPA vzpostavila okolje za doseganje večje učinkovitosti in konkurenčnosti med ponudniki plačilnih storitev ter ponudniki infrastrukture. To bo nadalje pripomoglo k povečanju konkurenčnosti regije Evropske skupnosti v globalnem merilu. K temu končnemu cilju težijo, z več ali manj uspeha, vse članice Evropske skupnosti.

Od začetka aktivnosti na področju SEPA je bilo v okviru Evropske skupnosti postavljenih že nekaj pomembnih **mejniov**:³

Datum	Pobudnik	Mejniov
26. 9. 1990	Evropska komisija	Izjava Evropske komisije, da bodo polne koristi skupnega trga dosežene šele takrat, ko bodo podjetja in posamezniki lahko prenašali denar z enega konca Evropske skupnosti na drugega tako hitro, zanesljivo in poceni, kot to velja znotraj večine držav članic. ⁴
19. 12. 2001	EU	Sprejeta Uredba (ES) št. 2560/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z 9. 12. 2001 o čezmejnih plačilih v evrih.
1. 5. 2002	EPC	Objava Bele knjige – formalna ustanovitev EPC s podpisi članov delovne skupine (banke in bančna združenja v Evropski skupnosti, <u>Bančno združenje za evro – EBA</u>).
10. 12. 2004	EPC	Na podlagi Bele knjige iz leta 2002 pripravljen Časovni plan SEPA: <i>EPC Roadmap 2004-2010</i> .
21. 9. 2005	EPC	Potrjena prva verzija dokumenta Kartični okvir SEPA za plačila v evrih (<i>SEPA Cards Framework - SCF v1.0</i>) z večnamensko kartico in vključenimi načeli delovanja za ponudnike plačilnih storitev, kartične sheme, ponudnike kartičnih storitev in druge <u>deležnike</u> .
8. 3. 2006	EPC	Potrjeni prvi verziji dokumentov za uporabo: <u>Pravila delovanja sheme SEPA za kreditna plačila (SCT RB v2.0)</u> in <u>Pravila delovanja osnovne sheme SEPA za direktne obremenitve (SDD RB v2.0)</u> . (<i>Op.: dokumenti se posodablajo vsako leto v novembru. Posodobljeni verziji SCT RB v6.0 in SDD Core RB v6.0 se uveljavita 11. 2012.</i>)
8. 3. 2006	EPC	Potrjena prva verzija dokumenta Okvir PE-ACH (<i>PE-ACH/CSM Framework v1.0</i>) s predstavitevjo načel in predlogov za enotno evropsko klirinško infrastrukturo.

³ Vir: zakonodaja Evropske skupnosti (EU) in resolucije, potrjene na plenarnih zasedanjih EPC.

⁴ Vir: aei.pitt.edu/4685/: *Making Payments in the Internal Market COM (90) 447 final 26. September 1990*.

8. 3. 2006	EPC	Potrjen dokument Okvir za gotovino SEPA (<i>SECA Framework v 2.0</i>) z namenom spodbujanja elektronskih načinov plačevanja ob zniževanju stroškov poslovanja z gotovino.
15. 11. 2006	EU	Uredba (ES) št. 1781/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. 11. 2006 o podatkih o <u>plačniku</u> , ki spremljajo prenose denarnih sredstev.
13. 12. 2006	EPC	Sprejeta resolucija o <u>dosegljivosti</u> vseh pristopnic k shemam SEPA.
13. 11. 2007	EU	Sprejeta Direktiva 2007/64/EC Evropskega parlamenta in Sveta s 13. 11. 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu. (<i>Uveljavljena 1. 11. 2009.</i>)
18. 12. 2007	EPC	Potrjena prva verzija Pravil delovanja B2B sheme SEPA za direktne obremenitve (<i>B2B SDD RB v1.0</i>). (<i>Op.: posodobljena verzija B2B SDD RB v4.0 se uveljavi 17. 11. 2012.</i>)
28. 1. 2008	EPC	Začetek uporabe sheme SEPA za kreditna plačila v evrih.
31. 3. 2009	EPC	Sprejeta resolucija o časovnem načrtu (<i>Roadmap</i>) v zvezi z m-kanali.
16. 9. 2009	EU	Sprejeta Uredba (EC) št. 924/2009 Evropskega parlamenta in Sveta s 16. 9. 2009 o čezmejnih plačilih v Skupnosti in prenehanju veljavnosti Uredbe (EC) št. 2560/2001. (<i>Op.: uveljavljena 1. 11. 2009.</i>)
2. 11. 2009	EPC	Začetek uporabe shem SEPA za direktne obremenitve.
23. 6. 2010	EPC	Potrjena Bela knjiga o mobilnih plačilih (<i>White Paper on Mobile Payments v1.0</i>).
14. 12. 2011	EPC	Potrjena verzija 6.0 dokumenta o standardizaciji kartic SEPA (<i>SEPA Cards Standardisation Volume v6.0</i>).
14. 3. 2012	EU	Sprejeta Uredba št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktne bremenitve v evrih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009.

2.2 ZAKONODAJA, KI DOLOČA OKVIRE SEPA

Zakonodajne okvire SEPA določajo naslednji pravni akti Evropske skupnosti:

- Uredba (ES) št. 1781/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. 11. 2006 o podatkih o plačniku, ki spremljajo prenose denarnih sredstev (*v nadaljevanju: Uredba 1781/2006*), je ponudnikom plačilnih storitev naložila obveznost, da vse prenose denarnih sredstev spremljajo podatki o plačniku, ki omogočajo izsleditev plačnika zaradi aktivnosti, povezanih s preprečevanjem, preiskovanjem in odkrivanjem pranja denarja ter financiranja terorizma. Za slovensko nacionalno skupnost je Uredba 1781/2006 pomembna tudi zato, ker je članicam Evropske skupnosti omogočila, da njenih določil ne uporabljajo, kadar je znesek plačilne transakcije manjši ali enak 1.000 EUR, če to ni v nasprotju s ciljem učinkovitega boja proti pranju denarja in financiranju terorizma. Pogoji za uveljavitev te izjeme je sposobnost ponudnika plačilnih storitev, da prek reference (sklica) prejemnika izsledi podatke o plačniku od prejemnika plačila,
- Direktiva o plačilnih storitvah na notranjem trgu – Direktiva 2007/64/ES z dne 13. 11. 2007 (*v nadaljevanju: PSD*) je postavila enoten pravni okvir za plačilne storitve in odpravila pravne razlike med posameznimi nacionalnimi okolji ter tako pripomogla k vzpostavitvi enotnega notranjega trga. Države članice Evropske skupnosti so morale PSD uvesti v svojo zakonodajo

najkasneje do 1. 11. 2009. Skladno s PSD je Državni zbor Republike Slovenije 15. 7. 2009 sprejel Zakon o plačilnih storitvah in sistemih (v nadaljevanju: ZPlaSS), ki je nadomestil Zakon o plačilnem prometu. ZPlaSS se je začel uporabljati 1. 11. 2009,

- Uredba (ES) št. 924/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. 9. 2009 o čezmejnih plačilih v Evropski skupnosti in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2560/2001 (v nadaljevanju: Uredba 924/2009) je povzela določila razveljavljene uredbe št. 2560/2001 o obveznem navajanju mednarodne številke bančnega računa (IBAN) imetnika plačilnega računa in bančne identifikacijske kode (BIC) njegovega ponudnika plačilnih storitev. Po Uredbi 924/2009 je bilo s 1. 1. 2010 odpravljeno poročanje o plačilih do zneska 50.000 EUR za plačilno bilanco, do 1. 11. 2010 pa so morali ponudniki plačilnih storitev plačnikom, ki so potrošniki, zagotoviti dosegljivost za čezmejne transakcije z direktno obremenitvijo v evrih na plačilnih računih teh plačnikov,
- Uredba št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. 3. 2012 o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktne bremenitve v evrih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009 (v nadaljevanju Uredba 260/2012), potrjena v Evropskem parlamentu 14. 2. 2012 in na Svetu Evropske skupnosti 28. 2. 2012 ter objavljena 30. 3. 2012, je kot končni datum migracije kreditnih plačil in direktnih obremenitev na sheme SEPA za države v evroobmočju določila 1. 2. 2014 ter za države zunaj evroobmočja 31. 10. 2016. Uredba 260/2012 je odpravila zahtevo, da uporabniki ponudnikom plačilnih storitev posredujejo BIC (zadošča IBAN), in sicer po 1. 2. 2014 za domače, od 1. 2. 2016 pa tudi za čezmejne plačilne transakcije. Uredba 260/2012 nadalje uvaja standard ISO 20022 XML tudi na ravni uporabnik–banka. Z Uredbo 260/2012 se spreminja tudi zgoraj navedena Uredba 924/2009, ki med drugim z dnevom veljavnosti Uredbe 260/2012 odpravlja zgornjo mejo pri obveznosti zaračunavanja enakih nadomestil za čezmejna plačila kot za istovrstna nacionalna plačila enake vrednosti v isti valuti. S 1. 2. 2016 bodo odpravljene nacionalne obveznosti v zvezi s poročanjem za plačilno bilanco. Določilom Uredbe 260/2012 bo predvidoma jeseni 2012 prilagojena tudi PSD.

2.3 PLAČILNE SCHEME IN OKVIRI

2.3.1 Splošno o shemah in okvirih

Plačilne sheme in okviri, ki so potrebni za uresničitev SEPA in katerih pogoje določa evropska zakonodaja s področja plačilnih storitev (PSD, Uredba 260/2012 itd.), se pripravljajo in posodablajo v EPC, ki je odločitveno in koordinacijsko telo evropskega sektorja ponudnikov plačilnih storitev na področju plačil. Vsi ključni dokumenti v zvezi s plačilnimi shemami in okvirji, navedeni v točki 2.1, so objavljeni na spletnih straneh EPC.⁵

Sheme in okviri SEPA zajemajo pravila ter prakse za zagotovitev plačevanja, prejemanja plačil in procesiranja v skladu s SEPA, dogovorjene v konkurenčnem okolju med ponudniki plačilnih storitev.

Sheme in okviri zajemajo:

- namen, cilje in definicijo ter operativni model delovanja,
- poslovna in operativna pravila, ki pokrivajo celoten proces izvedbe plačila,
- načela in prakse pri medbančnih razmerjih in obveznostih ter pri upravljanju tveganj,
- dokumentacijo v zvezi s pogodbami in sporazumi;

samo sheme pa zajemajo:

- lastništvo in dogovore o vladanju (*governance*) shem.

Za pripravo shem SEPA za kreditna plačila in direktne obremenitve je bila izbrana strategija »nadomestitve«, kar pomeni, da so bile za te plačilne storitve ustvarjene nove sheme z enotnimi pravili

⁵ Spletna stran EPC: www.europeanpaymentscouncil.eu

za celotno območje SEPA. Pravila delovanja shem SEPA in spremljajoči dokumenti se posodablajo enkrat letno.

Sheme SEPA za kreditna plačila in direktne obremenitve, ki jih upravlja EPC, zahtevajo formalen pristop posameznih ponudnikov plačilnih storitev.

Za kartično poslovanje je bila izbrana strategija »*prilagoditve*« že obstoječih shem in njihovih procesnih centrov za kartice na novi niz poslovnih in tehničnih standardov ter procesov. Prav tako sta pri gotovinskem poslovanju v okviru SEPA zajeti harmonizacija in racionalizacija že obstoječih postopkov v zvezi s prevozi, standardi kakovosti in varovanjem. Z okviri se ureja tudi hitro razvijajoče se področje mobilnih plačil (m-plačila).

Četudi ponudniki plačilnih storitev formalno ne pristopijo k okvirom SEPA, morajo sprejeti jasno zavezo, da se bodo v določenem času prilagodili opredeljenim okvirom. Okviri se posodablajo občasno, po potrebi.

2.3.2 Kreditna plačila po shemi SEPA za kreditna plačila

Kreditno plačilo SEPA je plačilna storitev, ki se izvaja v skladu s Pravili delovanja sheme SEPA za kreditna plačila (v *nadaljevanju*: shema SCT).⁶ Kreditna plačila SEPA so domače in čezmejne plačilne transakcije v evrih, ki potekajo med uporabniki plačilnih storitev s plačilnimi računi pri ponudnikih plačilnih storitev na območju SEPA. Shema SCT ne omejuje višine zneska plačila, nudi pa možnost omejevanja zneska s strani plačnikovega ponudnika plačilnih storitev.

Kreditna plačila SEPA so lahko individualna ali množična.

Znesek plačila je na plačilnem računu prejemnika plačila vedno odobren v celoti. Za stroške, ki jih nosita plačnik in prejemnik plačila, velja opcija delitve stroškov. O osnovi in višini stroškov se dogovorijo uporabniki s svojimi ponudniki plačilnih storitev. Plačnik in prejemnik plačila poravnata stroške in nadomestila svojih ponudnikov plačilnih storitev individualno ter ločeno od plačilne transakcije.

Kreditno plačilo SEPA vsebuje tudi podatke o plačniku za prenos informacije o plačilu v primeru, ko plačnik ni hkrati tudi dolžnik. Podatki o plačilu se prenašajo v strukturirani ali v nestrukturirani obliki. Podatki o plačilu, ki jih plačnik posreduje svojemu ponudniku plačilnih storitev, morajo biti do prejemnika plačila preneseni v celoti in brez sprememb.

V skladu s pravili sheme SCT mora ponudnik plačilnih storitev plačnika zagotoviti, da je znesek plačilne transakcije na računu ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila odobren v enem bančnem delovnem dnevu (D+1).

V Sloveniji je k shemi SCT pristopilo 21 ponudnikov plačilnih storitev, vključno z Banko Slovenije. Seznam pristopnic je objavljen na spletni strani »SEPA Slovenija« na naslovu www.sepa.si.⁷

2.3.3 Direktne obremenitve po shemah SEPA za direktne obremenitve

Direktna obremenitev SEPA je plačilna storitev, ki se izvaja po pravilih delovanja ene od dveh shem SEPA za direktne obremenitve, osnovne (*core*) ali medpodjetniške (*B2B*) sheme, ki ju opredeljujejo Pravila delovanja osnovne sheme SEPA za direktne obremenitve⁸ in Pravila delovanja B2B sheme SEPA za direktne obremenitve.⁹ Osnovna shema SDD je namenjena direktnim obremenitvam predvsem v breme plačilnih računov potrošnikov, B2B shema SDD pa izključno izvajanju direktnih

⁶ Pravila delovanja sheme SCT: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_credit_transfer

⁷ Seznam pristopnic: <http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaSlo/SeznamSepaPristopnicSlovenija.pdf>

⁸ Pravila delovanja osnovne sheme SDD: [http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_direct_debit\(sdd\)](http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_direct_debit(sdd))

⁹ Pravila delovanja B2B sheme SDD: [http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_business_to_business_direct_debit\(b2b_sdd\)](http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_business_to_business_direct_debit(b2b_sdd))

obremenitev med poslovnimi subjekti. Pravila delovanja shem SDD opredeljujejo tudi e-soglasje – soglasje plačnika v elektronski obliki za izvedbo direktne obremenitve in tveganja pri izvajanju direktnih obremenitev SEPA.

Direktne obremenitve SEPA se izvajajo med udeleženci s plačilnimi računi pri ponudnikih plačilnih storitev, ki so pristopili k shemi oziroma k shemama SEPA za direktne obremenitve (*v nadaljevanju: shema/shemi SDD*).

Na podlagi soglasja, ki ga v papirni ali elektronski obliki plačnik predloži prejemniku plačila, pošlje prejemnik plačila plačilni nalog za direktno obremenitev prek svojega ponudnika plačilnih storitev ponudniku plačilnih storitev plačnika. Ponudnik plačilnih storitev plačnika prejme plačilni nalog za obremenitev plačilnega računa, vključno s podatki o danem soglasju plačnika, pri čemer mora biti podatek o soglasju plačnika vključen pri vsakem poslanem nalogu za obremenitev. Plačnik in prejemnik plačila morata imeti plačilni račun pri ponudnikih plačilnih storitev, ki so pristopili k shemi oziroma k shemama SDD, kar jih zavezuje, da izvajajo direktne obremenitve v državi in čezmejno v skladu z zahtevami SEPA.

V Sloveniji je k osnovni shemi SDD pristopilo 21 ponudnikov plačilnih storitev, k B2B shemi pa 13 ponudnikov plačilnih storitev. Seznam pristopnic je objavljen na spletni strani SEPA Slovenija.¹⁰

2.4 ORGANIZACIJA SEPA V EVROPI

Poglavitni nosilec projekta SEPA je bil do leta 2011 EPC,¹¹ katerega članice predstavljajo evropski sektor ponudnikov plačilnih storitev. Geografskemu območju SEPA pripada 32 držav Evropske skupnosti z ozemlji zunaj državnih meja ter druge evropske države, in sicer:

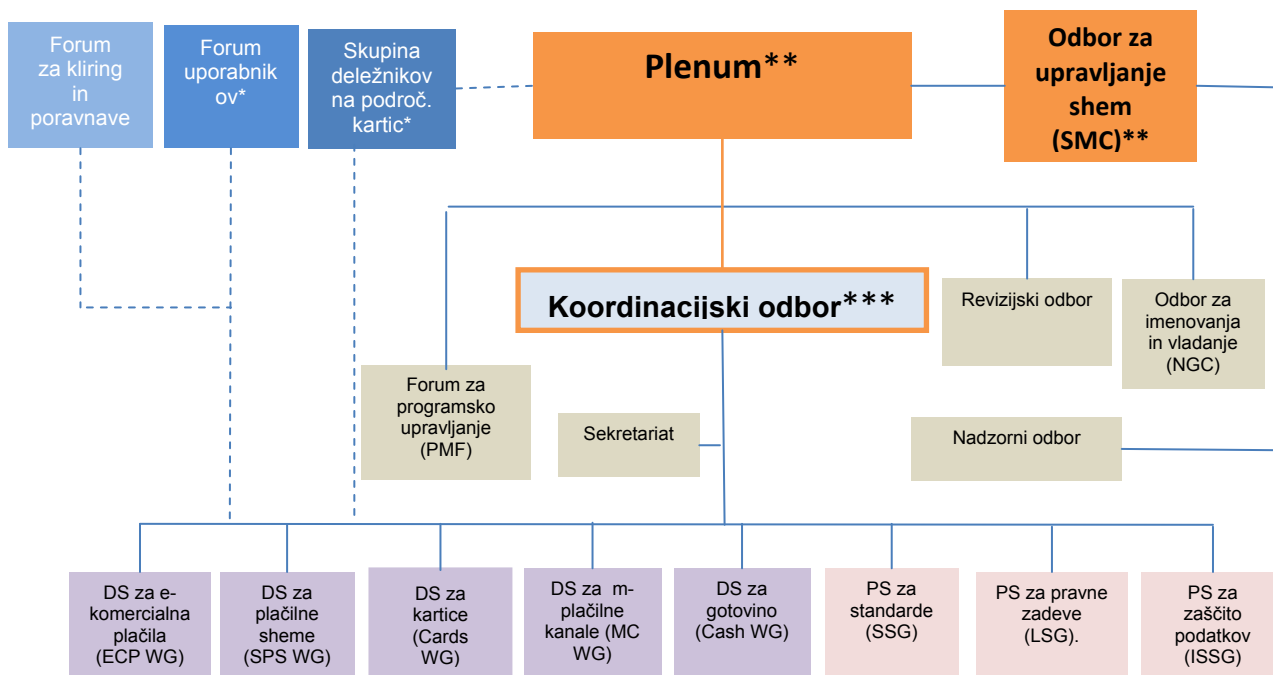
- 17 držav članic evroobmočja: Avstrija, Belgija, Ciper, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija in
- 10 preostalih držav članic Evropske skupnosti: Bolgarija, Češka, Danska, Latvija, Litva, Madžarska, Poljska, Romunija, Švedska in Velika Britanija (vključno Gibraltar),
- tri države Evropskega gospodarskega prostora: Islandija, Liechtenstein, Norveška,
- dve državi in ozemlji zunaj EU, v skladu z dovoljenjem plenuma EPC, da njihove pristojne institucije pristopijo k shemam SEPA: Monako, Švica ter Mayotte in Saint-Pierre-et-Miquelon (francoski čezmorski skupnosti),
- devet drugih ozemelj, zunanjih območij in kolonij: Alanski otoki (finsko ozemlje), Azori in Madeira (portugalski zunanji območji), Kanarski otoki, Ceuta in Melilla (španska ozemlja), Francoska Gvajana, Gibraltar (britanska kolonija), Guadeloupe, Martinique, Reunion (francoska čezmorska ozemlja).

EPC, ki so ga junija 2002 ustanovili 42 evropskih bank, tri evropska bančna združenja (*ECSAs*) in Bančno združenje za evro – *EBA*, trenutno sestavlja 74 članov iz vrst evropskih bank in njihovih združenj. V EPC kot predstavniku sektorja ponudnikov plačilnih storitev aktivno sodeluje oziroma oblikuje in izvaja njegove delovne programe 360 strokovnjakov iz 32 držav, ki združujejo praktično vsa področja plačilnih storitev.

¹⁰ Seznam pristopnic: <http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaSlo/SeznamSepaPristopnicSlovenija.pdf>

¹¹ V letu 2012 se pripravlja nov model organizacije projekta.

* Povezave z drugimi deležniki

** Odločitveno telo

*** Telo za določanje strategije in postopkov

Slika 1: Organizacijska shema Evropskega sveta za plačila (EPC)¹²

Glavno odločitveno telo EPC je Plenum (*Plenary*), ki je sestavljen iz predstavnikov članov EPC in se sestaja štirikrat na leto. V podporo Plenumu EPC sta bila ustanovljena Koordinacijski odbor (*Co-ordination Committee*) in Odbor za upravljanje shem EPC (*Scheme Management Committee – SMC*), prvi za pripravo predlogov odločitev na Plenumu, drugi za reševanje sporov v zvezi s shemami SEPA. Vsi odbori EPC in druga začasno ustanovljena telesa poročajo Plenumu. Za razpravo in izmenjavo mnenj s člani EPC o posameznih temah je bil ustanovljen poseben Forum za programsko upravljanje (*Programme Management Forum – PMF*). ZBS ima predstavnika v Plenumu, Koordinacijskem odboru in Forumu za programsko upravljanje. Pomembno vlogo pri upravljanju EPC (statut, članstvo ipd.) ima tudi Odbor za imenovanja in vladanje EPC (*Nomination and Governance Committee – NGC*).

Za uresničitev ciljev projekta SEPA so bile v okviru EPC ustanovljene delovne skupine za plačilne sheme (*SPS WG*), kartice (*Cards WG*), gotovino (*Cash WG*), e-komercialna plačila (*ECP WG*) in m-kanale (*MC WG*) ter podporne skupine za standarde (*SSG*), pravna vprašanja (*LSG*) in zaščito podatkov (*ISSG*). Člani v delovnih in podpornih skupinah so predstavniki članov EPC. V vseh zgoraj naštetih skupinah sodelujejo tudi predstavniki ZBS.

EPC je bil še v letu 2011 glavni nosilec oblikovanja rešitev SEPA (oblikovanje shem in okvirjev SEPA), pri čemer je vzpostavljalo sodelovanje tudi z drugimi deležniki SEPA, ki delujejo v Forumu deležnikov (*Customer Stakeholders Forum*). Za zagotovitev hitrejše migracije na SEPA, ki zdaj zaostaja za pričakovanji, bo predvidoma oblikovan nov model vladanja SEPA (*SEPA governance*), pri čemer naj bi EPC deloval le kot eden izmed deležnikov v funkciji predstavnika evropskega sektorja ponudnikov plačilnih storitev. Deležniki SEPA, ki zastopajo druge sektorje (podjetja, potrošniki ipd.), bi bili po novem modelu enakopravni z EPC.

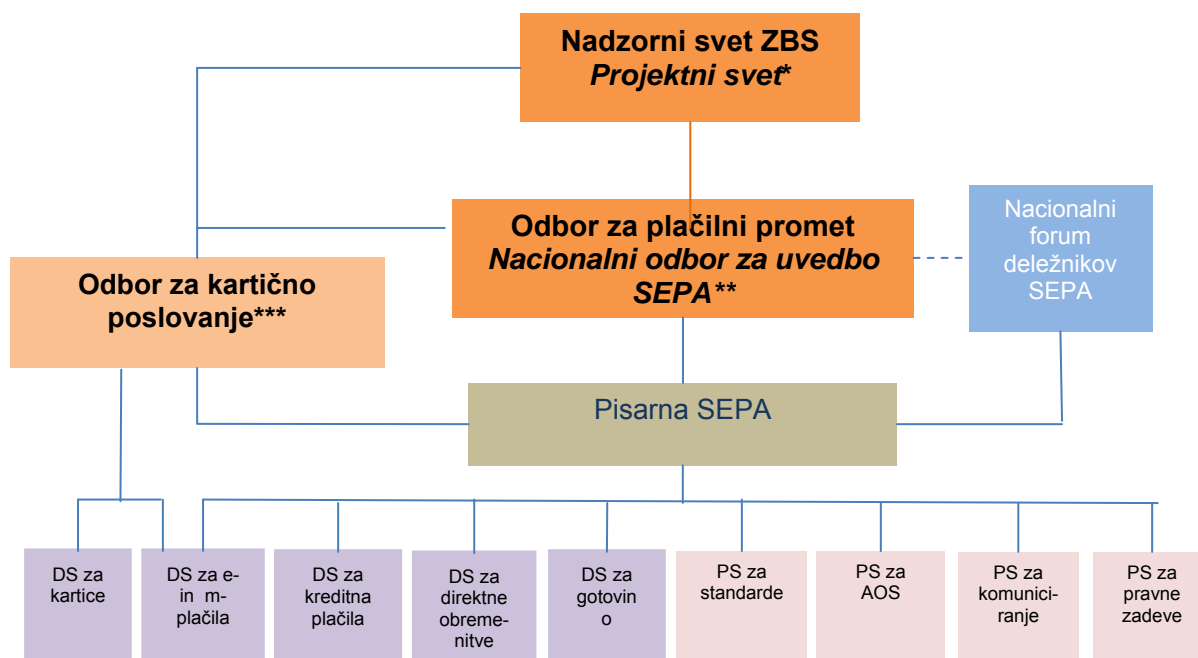
Napredek v izvajanju aktivnosti za vzpostavitev SEPA spremljata tudi regulatorja, in sicer Evropska komisija, ki je v letu 2009 izdala časovni načrt uveljavitve SEPA 2009–2012¹³, v marcu 2012 pa Uredbo 260/2012, ter ECB, ki izdaja občasna poročila o napredku SEPA.¹⁴

¹² Vir: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=what_is_epc

¹³ Časovni načrt SEPA 2009–2012: http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/sepa/com_2009_471_en.pdf

2.5 ORGANIZACIJA SEPA V SLOVENIJI

V projektu SEPA pri ZBS, ki se je začel aprila 2007 in je organiziran podobno kot projekt SEPA pri EPC, sodeluje 20 slovenskih bank in hranilnic, članic ZBS,¹⁵ Banka Slovenije, UJP in družba Bankart d.o.o. kot izbrani ponudnik nacionalne infrastrukture SEPA za mala plačila.

* Odločanje in nadziranje ** Operativno odločanje, priprava predlogov *** Kartično in mobilno poslovanje

Slika 2: Organizacijska shema projekta SEPA pri ZBS (veljavna od junija 2011)

Nadzorni svet ZBS je vrhovno odločitveno telo in v funkciji nadzora projekta predstavlja projektni svet (*Steering Committee*). Odbor za plačilni promet v vlogi Nacionalnega odbora za implementacijo SEPA (NOI) je operativno odločitveno telo. Odbor za kartično poslovanje na področju SEPA je operativno telo za področje kartic.

Nacionalni forum deležnikov SEPA v vlogi posvetovalnega telesa vključuje predstavnike vseh deležnikov projekta SEPA. V Nacionalnem forumu so predstavniki ZBS, Banke Slovenije, Ministrstva za finance Republike Slovenije (v nadaljevanju: MF), UJP, zbornic (*trgovinske, gospodarske, obrtne*), potrošniških in zavarovalniških organizacij ipd.

Aktivnosti na področju SEPA koordinira pisarna SEPA, posebna organizacijska enota znotraj ZBS, ki skrbi za koordinacijo vseh delovnih teles, obvešča ponudnike plačilnih storitev in druge deležnike o SEPA ter izmenjuje obvestila z EPC o delovanju slovenske skupnosti na področju SEPA. Pisarna SEPA ima tudi vlogo Nacionalnega odbora za pristopanje k SEPA (*National Adherence Support Organisation – NASO*).

V okviru projekta SEPA deluje šest delovnih skupin in štiri podporne skupine, s čimer so pokrita vsa področja SEPA (glej sliko 2).

Banka Slovenije kot regulator spremlja napredek v izvajanju aktivnosti na področju SEPA v Sloveniji in je v marcu 2012 izdala drugo poročilo z naslovom Projekt SEPA v Sloveniji,¹⁶ v katerem poleg

¹⁴ Poročila ECB: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/singleeuropaymentsarea200811en.pdf>

¹⁵ ZBS ima 24 članic, med katerimi so tri članice (dve podružnici bank v EU in ena banka) v SEPA predvidoma vključene prek matičnih bank v EU, ena članica pa ne opravlja plačilnega prometa za uporabnike.

natančne analize dogajanja v času od prvega poročila iz leta 2009 razgrinja svoje ugotovitve in priporočila deležnikom projekta SEPA v Sloveniji.

2.6 VLOGA SUBJEKTOV PRI UVAJANJU SEPA V SLOVENIJI

Uresničitev SEPA je odvisna od aktivne udeležbe vseh subjektov oziroma deležnikov v nacionalnem okolju, ki vsak s svojega vidika pripomore k njenemu uspehu. Pri tem je posebej pomembno tudi razumevanje in sprejemanje glavnih ciljev SEPA v javnosti, saj bodo le tako dosežene predvidene koristi SEPA. Zato je ključnega pomena komunikacija z deležniki. V nadaljevanju so predstavljeni subjekti v Sloveniji in njihove naloge pri pripravi in uresničevanju SEPA.

Naloge ponudnikov plačilnih storitev

- Komunikacija in razširjanje védenja o SEPA (izobraževanje zaposlenih in uporabnikov)
- Načrtovanje in uvedba produktov SEPA, ki temeljijo na shemah SEPA
- Prilagoditev lastne tehnologije, testiranje plačilne infrastrukture in prenos v produkcijo
- Morebitna zagotovitev testnega okolja za uporabnike
- Določitev in razvoj dodatnih opcijskih storitev (*Additional Optional Services – AOS*) in storitev z dodano vrednostjo (*Value Added Services – VAS*)
- Prilagoditev internih aktov
- Usklajen pristop k skupnim ponudnikom programske opreme (uskladitev tehničnih in tehnoloških zahtev)
- Usklajen pristop k uporabi enotnega podatkovnega standarda za uporabnike
- Usklajen pristop pri migraciji na plačilne sheme (kreditna plačila in direktne obremenitve) in pri prilagoditvah okvirjem SEPA (kartice, gotovina, e-plačila, m-plačila)
- Spodbujanje migracije obstoječih plačilnih shem na plačilne sheme SEPA
- Spremljanje izvajanja aktivnosti in napredka na področju gotovine in plačilnih kartic
- Udeležba na sestankih delovnih teles EPC
- Zagotavljanje finančnih in kadrovskih virov za delo pri centraliziranem projektu v okviru ZBS ter zagotavljanje moralne podpore projektu

Naloge Združenja bank Slovenije – ZBS

- Vzpostavitev in vodenje projekta uvedbe SEPA v Sloveniji (organizacija dela in podpora delovnim in podpornim skupinam SEPA)
- Izvajanje nalog Nacionalnega odbora za pristopanje k SEPA (NASO)
- Koordinacija in obveščanje bank in hranilnic, članic ZBS, Banke Slovenije in UJP
- Priprava načrta enotnega pristopa k uvedbi SEPA
- Sprejetje enotne politike uvedbe SEPA
- Priprava načrta migracije plačil, ki se izvajajo po nacionalnih shemah, na sheme SEPA
- Konstruktivno sodelovanje z vsemi deležniki (uporabniki, Banka Slovenije, UJP, Ministrstvo za finance, vlada, interesna združenja)
- Opredelitev dodatnih opcijskih storitev (*Additional Optional Services – AOS*) in storitev z dodano vrednostjo (*Value Added Services – VAS*)
- Spremljanje napredka pri testiranju plačilne infrastrukture pri članicah ZBS
- Sodelovanje z EPC in Evropsko komisijo
- Poročanje EPC v skladu z zahtevami in navodili o napredovanju aktivnosti in morebitnih tveganjih
- Zagotovitev prevodov najpomembnejših potrjenih dokumentov ZBS o SEPA
- Spodbujanje migracije obstoječih plačilnih shem na plačilne sheme SEPA
- Priprava in izvajanje nacionalnega komunikacijskega načrta (marketing, letaki, brošure, spletna stran, odnosi z javnostmi – PR, odgovori na vprašanja medijev, posebni dogodki in izobraževanja ipd.)
- Izobraževanje o novostih SEPA in produktih SEPA
- Vodenje Nacionalnega foruma SEPA
- Koordinacija aktivnosti s klirinško hišo

Naloge Banke Slovenije – BS

- Spremljanje in usmerjanje aktivnosti ponudnikov plačilnih storitev na podlagi politike Evrosistema
- Sodelovanje s ponudniki plačilnih storitev prek opazovalcev v delovnih in podpornih skupinah ZBS ter z delovanjem v drugih delovnih telesih (Odbor za plačilni promet, Nacionalni forum SEPA)
- Spremljanje napredka pri migraciji plačil po domačih shemah na sheme SEPA

Naloge uporabnikov plačilnih storitev

---

¹⁶ Poročilo BS: <http://www.bsi.si/placilni-sistemi.asp?Mapald=1476>

- Sodelovanje s ponudniki plačilnih storitev pri uvajanju produktov SEPA
- Sodelovanje s ponudniki plačilnih storitev pri testnih izvedbah
- Prilagoditev lastne plačilne infrastrukture (prilagoditve novim standardom, B2B, e-soglasje itd.)
- Dosledna uporaba zahtevanih podatkov za avtomatsko procesiranje plačil (pridobitev podatkov od dobaviteljev – IBAN, BIC itd.)
- Sprejemanje morebitnih novih standardov elektronskega poslovanja uporabnika s ponudnikom plačilnih storitev
- Intenzivno sodelovanje z ZBS v okviru interesnih združenj (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Zveza potrošnikov Slovenije, Slovensko zavarovalno združenje, Trgovinska zbornica Slovenije ipd.)

Naloge javnega sektorja

- Intenzivno sodelovanje Ministrstva za finance in UJP z ZBS in BS
- Spodbujanje vpeljave programa in uvedbe SEPA v okviru javnega sektorja
- Priprava proračunskih uporabnikov na SEPA ter njihovo spodbujanje k zgodnji uporabi plačilnih instrumentov SEPA
- Prevzetje vloge »prvih uporabnikov« (*early adopters*) tudi pri uvajanju shem SEPA za direktne obremenitve

Naloge upravljavcev infrastrukture

- Sprejetje odločitve o ohranitvi, odpravi oziroma razvoju obstoječe plačilne infrastrukture (npr. klirinške kartice (glej slovarček kliring), procesiranje plačil po nacionalnih shemah NPI, infrastruktura SEPA za mala plačila – SIMP)
- Vzpostavitev infrastrukture za povezljivost z evropskimi plačilnimi sistemi, skladnimi s SEPA
- Prilagoditev tehnologije in standardov ter zagotovitev potrebnih sredstev za njihovo uvedbo
- Zagotovitev testnega okolja ter koordinacija testiranja plačilne infrastrukture z udeleženci
- Sodelovanje z drugimi deležniki

Naloge interesnih združenj

- Intenzivno sodelovanje interesnih združenj, kot so Zveza potrošnikov Slovenije, zbornice (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije), Slovensko zavarovalno združenje ipd., z ZBS (Forum deležnikov SEPA)
- Širjenje zavesti o SEPA – izobraževanje uporabnikov (potrošnikov in podjetij)

3 MIGRACIJA NA SEPA V SLOVENIJI

3.1 IZHODIŠČA ZA VZPOSTAVITEV PROJEKTA SEPA

V nadaljevanju je opisano izhodiščno stanje na področju plačevanja v Sloveniji ob vzpostavitvi projekta SEPA pri ZBS aprila 2007.

3.1.1 Kreditna plačila

V Sloveniji so se uporabljali naslednji kreditni plačilni instrumenti, ki so bili predmet migracije v kreditna plačila SEPA:

- domača kreditna plačila:
  - domača kreditna plačila so se izvajala prek plačilnega sistema za mala plačila (Žiro kliring – ŽK, *glej točko 3.1.6*),
  - novi plačilni instrumenti (NPI):
    - posebna položnica (PP) – standardizirani papirni plačilni nalog, ki je s podatki v optično berljivi (OCR) vrstici omogočal avtomatsko procesiranje plačila,
    - trajni nalog (TN) – elektronski plačilni nalog, ki je omogočal več zaporednih mesečnih izvedb plačila,

- direktna odobritev (DO) – elektronski plačilni nalog, ki je omogočal plačniku pripravo naloga za odobritev več prejemnikom plačila hkrati,
  - interna kreditna plačila, ki so se izvajala po določilih in pogojih posameznega ponudnika plačilnih storitev,
- čezmejna kreditna plačila v evrih.

Domača kreditna plačila, čezmejna kreditna plačila in posebna položnica so plačnikom omogočala negotovinsko in gotovinsko poravnavo obveznosti.

Datum poravnave za kreditna plačila v Sloveniji je bil naslednji:

- domača kreditna plačila so se poravnava preko ŽK na dan D+0 (v okviru petih poravnalnih presekov),
- plačilo posebnih položnic se je poravnava na dan D+1,
- za čezmejna kreditna plačila pa je bil datum poravnave odvisen od urnika za izvajanje plačil posameznega ponudnika plačilnih storitev.

3.1.2 Debetna plačila

V Sloveniji so se uporabljali naslednji debetni plačilni instrumenti:

- direktna obremenitev (DB) – elektronski plačilni nalog, ki je omogočal prejemniku plačila prejem več zaporednih mesečnih plačil na podlagi enotnega pooblastila plačnika,
- posebna nakaznica (PN) – standardizirana papirna plačilna nakaznica s podatki za plačilo v optično berljivi (OCR) vrstici (PN ni bila predmet migracije na SEPA in je bila odpravljena 1. 11. 2009),
- ček (ček ni bil predmet migracije na SEPA).

3.1.3 Kartična plačila

Na področju kartičnega poslovanja sta v Sloveniji obstajali dve domači kartični shemi:

- Activa, ki so jo izdajali ponudniki plačilnih storitev, člani kartičnega sistema Activa, in jo je upravljala Banka Koper d.d.,
- Karanta, ki so jo izdajali ponudniki plačilnih storitev, člani kartičnega sistema Karanta, upravljala pa jo je Nova Ljubljanska banka d.d.

Domača kartična shema Activa je na podlagi krovnih licenčnih pogodb, ki ponekod dopuščajo povezavo v obliki partnerskih programov, povezana z mednarodnima kartičnima shemama MasterCard – Maestro in Visa, in sicer:

- debetne kartice: povezava s kartičnima shemama Maestro/Cirrus in Visa-Electron/PLUS,
- kreditne kartice: povezava s kartičnima shemama MasterCard in Visa.

Posebnost slovenskega kartičnega prostora so bile transakcije prek bankomatov z debetnimi karticami, ki so se kljub temu, da so kartice povezane z mednarodno kartično shemo Maestro, procesirale v Sloveniji.

3.1.4 Gotovinsko poslovanje

Evrobankovci in kovanci so bili v Sloveniji uvedeni 1. 1. 2007 in s tem se je projekt SEPA v Sloveniji začel z evrom kot domačo valuto. Pozornost se je usmerila na najboljši način distribucije, preverjanje

pristnosti in primernosti evrogotovine ter na poenotenje gotovinskega poslovanja v smeri zniževanja stroškov za uporabnike gotovine.

3.1.5 Standardi

Na področju standardov je bila že pred začetkom migracije na SEPA uveljavljena uporaba:

- mednarodne številke bančnega računa IBAN (ISO 13616) v domačem in čezmejnem plačilnem prometu,
- bančne identifikacijske kode BIC (ISO 9362) v domačem in čezmejnem plačilnem prometu,
- strukturirane reference (sklica) plačnika in prejemnika plačila v domačem plačilnem prometu,
- standarda SWIFT za izmenjavo podatkov in informacij o plačilnih transakcijah na medbančni ravni,
- domačega podatkovnega standarda za izmenjavo podatkov o kreditnih plačilnih transakcijah med ponudniki plačilnih storitev in pravnimi subjekti (TKDIS). Uporaba obstoječega podatkovnega standarda TKDIS za izmenjavo podatkov o plačilih med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev, ki so ga ponudniki plačilnih storitev prevzeli od Agencije RS za plačilni promet, je bistveno pripomogla k temu, da se v Sloveniji velik delež plačilnih storitev opravlja na elektronski način,
- domačega podatkovnega standarda za izmenjavo podatkov o kreditnih plačilnih transakcijah med ponudniki plačilnih storitev in pravnimi subjekti (ZBSxml). Leta 2006 je bila zaradi omejenosti uporabe standarda TKDIS in širše uporabe novega standarda (tudi za plačilni promet s tujino) najavljena uporaba ZBSxml 1.0,
- standarda Zbirnega centra Bankart (v nadaljevanju: *ZC Bankart*) za izmenjavo podatkov med ponudniki plačilnih storitev in uporabniki pri kreditnih ter debetnih plačilih po shemah NPI (*posebna položnica, direktna odobritev, trajni nalog, direktna obremenitev, posebna nakaznica*). Ta standard se je uporabljal tudi na medbančni ravni,
- del direktnih obremenitev v državi se je izvajal na podlagi dvostranskih dogovorov med ponudniki plačilnih storitev in prejemniki plačil.

3.1.6 Plačilna infrastruktura

Plačilna infrastruktura v Sloveniji je pred začetkom migracije na SEPA omogočala opravljanje plačil z različnimi plačilnimi instrumenti, pri čemer so bili nekateri lastni domačemu nacionalnemu okolju.

Kreditna plačila so se izvajala na naslednje načine:

- plačilni sistem Žiro kliring – ŽK je omogočal izvrševanje plačil malih vrednosti med udeleženkami sistema. Prek ŽK so se izvrševala predvsem plačila v okviru plačilnih storitev, ki so jih udeleženke sistema opravljale za svoje komitente,
- ZC Bankart – plačilni sistem, ki je deloval v okviru družbe Bankart d.o.o. in je omogočal elektronsko procesiranje podatkov novih plačilnih instrumentov (NPI), njihova poravnava pa se je večinoma izvajala prek plačilnega sistema ŽK,
- plačilna sistema STEP2 XCT in TARGET – čezmejna kreditna plačila so se izvrševala prek evropskega plačilnega sistema STEP2 XCT (*eXpress Credit Transfer*), njihova poravnava pa se je izvajala v evropskem plačilnem sistemu TARGET,
- del kreditnih plačil v državi (direktna odobritev in trajni nalogi) se je izvajal na podlagi dvostranskih dogovorov med ponudniki plačilnih storitev in plačniki,
- korespondenčno bančništvo za čezmejna plačila, med katera sodijo prenosi med ponudniki plačilnih storitev in plačilni promet s tujino v domači valuti,
- plačila znotraj banke oziroma bančne skupine.

Direktne obremenitve in posebne nakaznice so se procesirale prek ZC Bankart. Del direktnih obremenitev v državi se je izvajal na podlagi dvostranskih pogodb med posameznimi ponudniki plačilnih storitev in prejemniki plačil.

Na področju **plačilnih kartic** so za procesiranje kartičnih plačil obstajali štirje procesni centri:

- Bankart d.o.o. je izvajal procesiranje Karante ter mednarodnih kartičnih shem Maestro, MasterCard in Visa ter procesiranje bankomatskega prometa v Sloveniji za 12 domačih ponudnikov plačilnih storitev,
- Banka Koper d.d. je izvajala procesiranje domače kartične sheme Activa ter mednarodnih kartičnih shem MasterCard in Visa za Banko Koper in sedem domačih ponudnikov plačilnih storitev,
- e-Funds d.o.o. je procesiral kartice Mastercard in Visa za enega ponudnika plačilnih storitev,
- Abanka Vipava d.d. je procesirala lastne kartice Visa.

3.2 IZVEDBA PO PRODUKTIH SEPA DO 31. 12. 2011

V nadaljevanju je povzet napredek migracije na SEPA v Sloveniji od začetka leta 2008 do konca leta 2011 po posameznem plačilnem instrumentu oziroma produktu SEPA.¹⁷

3.2.1 Kreditna plačila

Migracija je pomenila prehod z obstoječih nacionalnih shem, pravil in standardov na pravila, sheme in standarde SEPA. Pri tem je Sloveniji ob hkratnem upoštevanju zahtev nacionalne zakonodaje uspelo ohraniti večino prednosti nacionalnih plačilnih shem in dobrih praks. Eno od pomembnih določil po ZPlaSS, ki je za izvajanje nacionalnih kreditnih plačil v državi strožje, kot določa PSD, zahteva, da je znesek plačilne transakcije na računu prejemnikovega ponudnika plačilnih storitev odobren na dan, ko je plačnikov ponudnik plačilnih storitev prejel plačilni nalog.

Migracija kreditnih plačil se je začela v letu 2008 z vključitvijo ponudnikov plačilnih storitev v shemo SEPA za kreditna plačila. Množična migracija kreditnih plačil na ravni ponudnikov plačilnih storitev se je začela v letu 2009 s prehodom procesiranja nacionalnih kreditnih plačil v domači plačilni sistem za kreditna plačila (*SEPA IKP, glej točko 3.2.6*). Množična migracija se je zaključila konec leta 2011 z dokončnim prehodom procesiranja novih plačilnih instrumentov (NPI) v plačilni sistem SEPA IKP.

Migracija je potekala na podlagi Nacionalnega programa SEPA v Sloveniji. Za pomoč pri migraciji sta bila pripravljena naslednja poslovna modela:

- Poslovni model postopnega prehoda posebne položnice (PP) v shemo SEPA kreditnih plačil (SCT) in uvedbe novega univerzalnega plačilnega naloga (UPN) in
- Poslovni model postopnega prehoda direktnih odobritev (DO) v shemo SEPA za kreditna plačila (množična plačila).

Dne 1. 11. 2010 je bil uveden nov obrazec za plačilni nalog UPN (*univerzalni plačilni nalog*), ki omogoča poenostavljeno poslovanje in ohranja vse prednosti, ki so jih vsebovali dotlej veljavni obrazci: posebna položnica (PP02), plačilni nalog (BN02) in nalog za čezmejno regulirano plačilo (RP01). Obrazec UPN zadošča vsem zahtevam SEPA za izvedbo plačila, vsebuje tudi BIC ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila in štirimestno kodo namena plačila.¹⁸

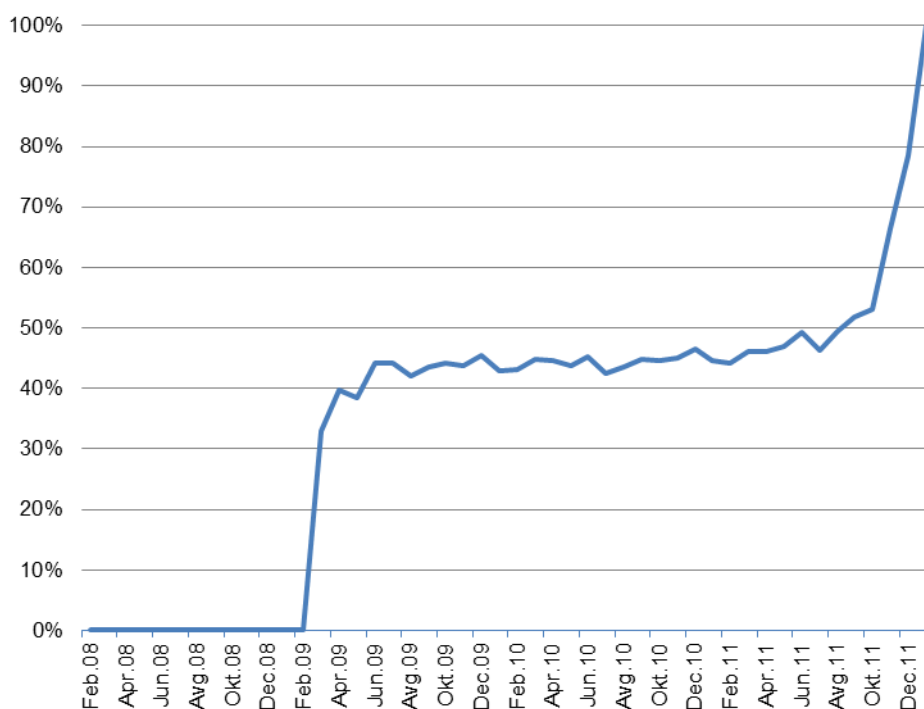
¹⁷ Navedeni so tudi napredki pri migraciji na SEPA po 1. 1. 2012 do dokončane posodobitve Nacionalnega programa.

¹⁸ Šifrant kod namenov plačila: <http://www.rba.hr/web/pdf/docs/hub-3-purpose-codes.pdf>; www.sepa.si

Postopen prehod uporabnikov na standard SEPA in uporaba obrazca UPN sta pomenila začetek migracije tudi na ravni uporabnik–ponudnik plačilnih storitev. Dinamika migracije je bila največja ob odpravi plačilne sheme NPI za posebne položnice in direktne odobritve v letu 2011. Ponudniki plačilnih storitev so svojim uporabnikom med drugim ponudili brezplačen program za konverzijo podatkov o direktnih odobritvah NPI iz standarda ZC Bankart v standard za kreditna plačila SEPA.

Migracija kreditnih plačil na shemo SEPA za kreditna plačila je do 31. 12. 2011 potekala po naslednji časovnici:

- 28. 1. 2008: omogočeno izvajanje čezmejnih kreditnih plačil SEPA uporabnikom prek skupne vstopne točke (*SEPA SVT-SCT*), ki jo je kot začasno rešitev zagotovila Banka Slovenije,
- 9. 2. 2009: migracija čezmejnih kreditnih plačil iz SEPA SVT-SCT na plačilni sistem za eksterna plačila (*SEPA EKP*), ki ga upravlja Bankart d.o.o.,
- 31. 7. 2009: zaključena migracija nacionalnih kreditnih plačil na medbančni ravni iz ŽK na shemo SEPA prek plačilnega sistema SEPA IKP,
- 1. 9. 2010: zaključena migracija trajnih nalogov po shemi NPI na shemo SEPA za kreditna plačila, ki je potekala postopoma od 28. 1. 2008,
- 1. 11. 2010: začetek uporabe obrazca UPN,
- 31. 12. 2011: zaključena migracija posebnih položnic po shemi NPI na shemo SEPA za kreditna plačila,
- 31. 12. 2011: zaključena migracija direktnih odobritev po shemi NPI na shemo SEPA za kreditna plačila,
- 31. 12. 2011: odprava starih papirnih obrazcev (*PP02, BN02 in RP01*).

Slika 3: Migracija na kreditna plačila SEPA v Sloveniji (na ravni plačilnih sistemov)¹⁹

¹⁹ Vir: Banka Slovenije: www.bsi.si: *Projekt SEPA v Sloveniji – Drugo poročilo o napredku*.

AOS in VAS pri izvajanju kreditnih plačil. V okviru slovenske bančne skupnosti, ki izvaja kreditna plačila SEPA v Sloveniji, ni bila uvedena nobena dodatna opcjska storitev (AOS) niti nobena storitev z dodano vrednostjo (VAS).

3.2.2 Direktne obremenitve

Skladno z določili Uredbe 924/2009 je s 1. 1. 2010 večina slovenskih ponudnikov plačilnih storitev, ki so takrat omogočali izvrševanje domačih direktnih obremenitev, ponudila izvajanje čezmejnih direktnih obremenitev SEPA. V novembru 2011 sta bila vzpostavljena nova plačilna sistema za izvajanje direktnih obremenitev SEPA, in sicer plačilni sistem za izvajanje direktnih obremenitev po osnovni shemi (*SEPA IDD Core*) ter plačilni sistem za izvajanje direktnih obremenitev po medpodjetniški B2B shemi (*SEPA IDD B2B*).

V letu 2010 so bile aktivnosti usmerjene v zagotavljanje dosegljivosti ponudnikov plačilnih storitev za direktne obremenitve SEPA na plačilnih računih plačnikov po obvezni osnovni in opcjski medpodjetniški oziroma B2B shemi SEPA za direktne obremenitve. Opravljeno je bilo testiranje plačilne infrastrukture, pripravljene so bili pogodbeni pogoji za direktne obremenitve SEPA, tako za prejemnike plačila kot tudi za plačnike. Ponudniki plačilnih storitev so k opcjski B2B shemi pristopali glede na svoj poslovni interes.

Še obširnejše aktivnosti so ponudniki plačilnih storitev, Bankart d.o.o. in Banka Slovenije izvedli v letu 2011, ko je bil vzpostavljen domači plačilni sistem za izvajanje domačih direktnih obremenitev po pravilih SEPA.

Vzpostavljanje možnosti izvajanja direktnih obremenitev SEPA je potekalo po naslednji časovnici:

- 1. 11. 2010: omogočeno izvajanje čezmejnih direktnih obremenitev po osnovni shemi SEPA prek domačega sistema SEPA EDD CORE (21 ponudnikov plačilnih storitev),
- 1. 11. 2010: omogočeno izvajanje čezmejnih direktnih obremenitev po B2B shemi SEPA prek domačega sistema SEPA EDD B2B (12 ponudnikov plačilnih storitev, v letu 2011 dodan še eden),
- 19. 11. 2011: omogočeno izvajanje domačih direktnih obremenitev po osnovni shemi SEPA prek domačega plačilnega sistema SEPA IDD CORE (vsi domači ponudniki plačilnih storitev),
- 19. 11. 2011: omogočeno izvajanje domačih direktnih obremenitev po medpodjetniški B2B shemi prek domačega plačilnega sistema SEPA IDD B2B.

Poleg tega so se v drugi polovici leta 2011 začele intenzivno izvajati aktivnosti, povezane z migracijo obstoječih soglasij za direktne obremenitve po shemi NPI od ponudnikov plačilnih storitev plačnikov k prejemnikom plačil za izvajanje direktnih obremenitev po pravilih SEPA. Osnutki pogodbene dokumentacije za prenos podatkov iz obstoječih veljavnih soglasij za direktne obremenitve po shemi NPI so bili pripravljene pred koncem leta 2011, prav tako so bila opravljena prva testiranja.

AOS in VAS pri izvajanju direktnih obremenitev. V okviru slovenske bančne skupnosti je bilo dogovorjeno, da se v fazi vzpostavitve izvajanja direktnih obremenitev SEPA v Sloveniji ne uvede nobena dodatna opcjska storitev (AOS).

Po slovenski nacionalni shemi NPI za direktne obremenitve se soglasja hranijo pri banki plačnika. Banka plačnika pri izvajanju posamezne direktne obremenitve vedno preveri tudi obstoj veljavnega soglasja. Pri prehodu na izvajanje direktnih obremenitev po pravilih SEPA je zato potreben prenos soglasij na prejemnika plačila. Nova soglasja za direktne obremenitve po shemah SEPA sklepajo in hranijo izključno prejemniki plačil. Ponudniki plačilnih storitev so se zato ukvarjali s predlogom, da tudi po migraciji na sheme SEPA za direktne obremenitve kot storitev z dodano vrednostjo (VAS) omogočijo sklepanje soglasij za njihovo izvajanje pri banki plačnika. Ker bi bilo treba za posredovanje podatkov do prejemnika plačila vzpostaviti dodatno infrastrukturo, ponudniki plačilnih storitev za zdaj te možnosti niso podprli. Odločitev o uvedbi morebitnih AOS in dodatnih VAS se lahko sprejme tudi kasneje, če se bo pokazala potreba po taki storitvi.

3.2.3 Kartična plačila

Na področju plačilnih kartic se je nadaljevalo prilagajanje debetnih in kreditnih kartic, bankomatov in prodajnih mest tehnologiji EMV. Ta proces bi moral biti končan do 1. 1. 2011, vendar se dve domači kartični shemi na podlagi odločitve ponudnika plačilnih storitev izdajatelja za zdaj še nista prilagodili tehnologiji EMV, prav tako 31. 3. 2012 z EMV nista bila skladna še dva odstotka bankomatov.

Vsebina	Celotno število kartic	Število za EMV prilagojenih kartic	Delež doseganja EMV (v %)
Debetne kartice – veljavne v obtoku	2.512.906	2.512.906	100,0
Kreditne kartice – veljavne v obtoku:	678.042	532.967	78,60
– so predmet prilagoditve EMV	533.257	532.967	99,95
– niso predmet prilagoditve EMV	144.785	0	0
<u>Prodajna mesta</u> – POS	31.508	31.493	99,95
Bankomati – ATM	1.829	1.788	97,76

Tabela 1: Stanje implementacije EMV na dan 31. 3. 2012²⁰

Slovenski ponudniki plačilnih storitev imajo na podlagi določil Kartičnega okvira SEPA (SCF) in glede na svojo vlogo v shemi različne obveznosti.

Ponudniki plačilnih storitev, ki so izdajatelji kartic:

- od 1. 1. 2008 izdajajo tudi s SCF skladne kartice,
- po 1. 1. 2011 izdajajo večinoma s SCF skladne kartice,
- imetnikom kartic zagotavljajo popolne informacije o prednostih s SCF skladnih kartičnih produktov ter omogočajo svobodno izbiro med konkurenčnimi kartičnimi shemami,
- so zagotovili ločenost upravljanja od procesiranja,
- so vzpostavili enotne pogoje članstva v kartični shemi,
- so omogočili svojim članicam pridobitev enotne licence za poslovanje v celotnem okolju SEPA,
- preprečujejo kartične zlorabe in podpirajo preventivne aktivnosti v skladu z resolucijami EPC o zlorabah,
- so zagotovili poslovanje na bankomatih v slovenskem in vsaj še v angleškem jeziku.

Ponudniki plačilnih storitev, ki so pridobitelji prodajnih mest, so:

- omogočili trgovcem, da lahko od 1. 1. 2008 sprejemajo s SCF skladne kartice,
- zagotovili trgovcem popolne informacije o prednostih, ki jih prinaša sprejemanje s SCF skladnih kartic, in jim omogočili prednosti delovanja s SCF skladnih POS terminalov ter svobodno izbiro posameznih kartičnih shem,
- zagotovili sprejemanje s SCF skladnih kartic na s SCF skladnih bankomatih,
- zagotovili ločenost upravljanja od procesiranja,
- vzpostavili enotne pogoje članstva v kartični shemi,
- omogočili svojim članicam pridobitev enotne licence za poslovanje v celotnem okolju SEPA,
- preprečevali in še preprečujejo kartične zlorabe ter podpirajo preventivne aktivnosti v skladu z resolucijami EPC o zlorabah.

²⁰ Vir: Statistika Banke Slovenije za 1. kvartal 2012.

3.2.4 Gotovinsko poslovanje

Na področju gotovinskega poslovanja so bile izpeljane aktivnosti za zniževanje stroškov pri uporabi gotovine. Banka Slovenije je opravila vse obvezne aktivnosti z namenom poenotenja gotovinskih storitev centralnih bank znotraj Evrosistema, kar vključuje:

- oddaljen dostop do gotovinskih storitev centralne banke,
- skupne standarde pakiranja,
- elektronsko izmenjavo podatkov med ponudniki plačilnih storitev in centralno banko,
- odpiralni čas centralne banke,
- možnost sortiranja neorientiranih evrobankovcev.

V Sloveniji delujeta ustrezen sistem oskrbe z gotovino prek depotnih ponudnikov plačilnih storitev kot tudi model procesiranja gotovine. Delovna skupina ZBS za gotovino SEPA je izdelala Nacionalni plan SEPA – gotovina v Sloveniji,²¹ ki vsebuje podrobno primerjalno analizo med obstoječim stanjem in zahtevami Okvira za enotno območje gotovine v evrih (SECA). Dokument se obnavlja vsako leto, primerjava med članicami pa je prikazana v skupni matriki nacionalnih načrtov članic evroobmočja.

3.2.5 Standardi

Pravila SEPA in standardi ISO 20022 xml prinašajo standardizacijo domačih in čezmejnih plačilnih transakcij. To omogoča poenoteno izvrševanje plačil in izmenjavo podatkov o plačilih neodvisno od infrastrukture, s tem pa tudi zniževanje stroškov na posamezno transakcijo.

Standard za kreditna plačila SEPA. S projektom SEPA so bile uvedene nove dimenzije pri oblikovanju in uporabi standardov s ciljem, da se zagotovi interoperabilnost plačilnega prometa na območju članic Evropske skupnosti. Obveza uporabe standarda SEPA ISO 20022 xml v medbančnem okolju in priporočena uporaba istega standarda med uporabnikom ter ponudnikom plačilnih storitev je v letu 2007 postavila slovensko bančno skupnost pred dilemo glede nadaljnje uporabe standarda ZBSxml v različici 1.0. Po primerjavi možnosti uporabe ZBSxml in SEPA ISO 20022 xml je bila sprejeta odločitev, da se pristopi k prilagoditvi standarda ZBSxml zahtevam SEPA. Na javnih spletnih straneh ZBS je bila različica ZBSxml 2.0 objavljena maja 2008, različica ZBSxml 2.1 decembra 2008, medtem ko je bila zadnja veljavna različica ZBSxml 2.2 objavljena v januarju 2011.

Standard ZBSxml 2.2, prilagojen zahtevam SEPA, zagotavlja doseganje interoperabilnosti. Za potrebe uporabnikov je bil izdelan Priročnik za uporabo podatkovnega standarda ZBSxml in ustrezne sheme XML; vsa dokumentacija v verzijah 2.0, 2.1 in 2.2 je javno objavljena in brezplačno dostopna na spletnih straneh ZBS.²² Sestavni del dokumentacije standarda ZBSxml so tudi Pravila za oblikovanje in uporabo standardiziranih referenc pri opravljanju plačilnih storitev.

V letu 2011 pripravljeni predlog uredbe (v 2012 sprejeta kot Uredba 260/2012) je predvideval obvezno uporabo standarda ISO 20022 tudi na ravni uporabnik–ponudnik plačilnih storitev. Glede na okoliščine se je ZBS septembra 2011 odločil podaljšati rok uporabe vseh obstoječih standardov (TKDIS in ZBSxml) za elektronsko izmenjavo podatkov za kreditna plačila med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev za čas do uveljavitve Uredbe 260/2012 oziroma do obvezne uporabe ISO 20022 xml.

Standard za direktne obremenitve SEPA. Za izmenjavo podatkov o obstoječih direktnih obremenitvah med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev v nacionalnem okolju se uporabljajo različni načini (*papir, različne podatkovne strukture*). Najbolj razširjen način je izmenjava podatkov v standardu ZC Bankart, ki se uporablja tudi na medbančni ravni.

²¹ http://www.sepa.si/SloPrenova/Gradiva_Publikacije/Sepa_Zbs/Nacionalni%20plan%20-%20SEPA%20gotovina_sep2010.pdf

²² Objava: <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=885>

Za pospešitev migracije obstoječih direktnih obremenitev v okolje SEPA je bančna skupnost jeseni 2011 pripravila Priročnik za uporabo standarda ISO 20022 xml za uporabnike direktnih obremenitev SEPA. Priročnik vsebuje pravila, navodila in aktivnosti za izmenjavo podatkov med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev. Njegov namen je omogočiti poenostavljeno vključitev komitenta v direktne obremenitve SEPA. Priročnik določa tudi pravila za osnovno shemo SDD in B2B shemo SDD ter je brezplačno dostopen na javnih spletnih straneh ZBS.²³

3.2.6 Plačilna infrastruktura

Kreditna plačila SEPA. V skladu z zahtevami SEPA je družba EBA Clearing 28. 1. 2008 uveljavila novo storitev znotraj sistema STEP2 (*storitev STEP2 SCT*), ki omogoča izvrševanje kreditnih plačil SEPA. Banka Slovenije je od vsega začetka vključena v sistem STEP2 SCT kot neposredna udeleženka, večina slovenskih ponudnikov plačilnih storitev pa prek Banke Slovenije kot posredni udeleženci. Procesiranje čezmejnih kreditnih plačil po shemi SEPA je tako v Sloveniji od 28. 1. 2008 potekalo prek skupne vstopne točke (*SEPA SVT-SCT*) pri Banki Slovenije. Nekateri slovenski ponudniki plačilnih storitev so dosegljivost za kreditna plačila v območju SEPA zagotovili prek matičnih bank v tujini.

Pravila SEPA zahtevajo, da je procesiranje plačilnih instrumentov SEPA neodvisno od infrastrukture, zato bi lahko ponudniki plačilnih storitev v Sloveniji za procesiranje plačilnih instrumentov SEPA uporabljali storitve tujih ponudnikov tudi za procesiranje plačil znotraj države. Ker pa noben evropski plačilni sistem ni zagotavljal tako visoke ravni kakovosti plačilnih storitev za kreditna plačila malih vrednosti znotraj države kot ŽK, so ponudniki plačilnih storitev v Sloveniji, z namenom ohranitve obstoječe ravni kakovosti plačilnih storitev v državi, pristopili k vzpostavitvi lastne plačilne infrastrukture. Financiranje, vzpostavitev in upravljanje infrastrukture za mala plačila SEPA (SIMP) je prevzela družba Bankart d.o.o. Z namenom nadziranja in usmerjanja dela pri projektu SIMP je bil ustanovljen Projektni svet SIMP, ki ga sestavljajo predstavniki družbe Bankart d.o.o., Banke Slovenije, ponudnikov plačilnih storitev in zunanje izvajalca. Po začetku delovanja plačilnega sistema SEPA IKP²⁴ marca 2009 je bil oblikovan še Odbor SIMP, katerega naloga je spremljanje delovanja sistemov SEPA v okviru SIMP ter sprejemanje odločitev glede sprememb. Z dokončno uveljavitvijo plačilnih shem SEPA in zaključkom migracije na SEPA bo Odbor SIMP predvidoma v celoti nadomestil Projektni svet SIMP.

Prva faza SIMP je bila vzpostavitev sistema za čezmejna (eksterna) kreditna plačila (*SEPA EKP*), ki je bil vzpostavljen 9. 2. 2009, pri čemer je Banka Slovenije kot neposredna udeleženka sistema STEP2 SCT nastopila v vlogi agentske banke ter zagotovila dosegljivost udeležencev v sistemu SEPA EKP. Eksterna kreditna plačila so čezmejna kreditna plačila SEPA, kjer je eden od udeležencev (ponudnik plačilnih storitev plačnika ali ponudnik plačilnih storitev prejemnika plačila) udeleženec sistema SEPA EKP, drugi udeleženec pa katerikoli ponudnik plačilnih storitev, ki je prek sistema STEP2 SCT dosegljiv znotraj območja SEPA. Vrednost plačil v sistemu SEPA EKP ni omejena.

Sistem STEP2 SCT z vidika hitrosti izvrševanja plačil ni izpolnil pričakovanj slovenskih uporabnikov, navajenih na pet poravnalnih presekov dnevno, zato je bila v drugi fazi SIMP nujna vzpostavitev domačega plačilnega sistema za izvrševanje kreditnih plačil SEPA. Plačilni sistem SEPA IKP je začel delovati 4. 3. 2009.

²³ Objava: http://www.sepa.si/SloPrenova/Gradiva_Publikacije/Sepa_Zbs/GradivaSepaZBS.htm

²⁴ SEPA IKP je elektronski plačilni sistem, ki omogoča izvrševanje kreditnih plačil SEPA malih vrednosti (do vrednosti 50.000 EUR) med udeleženci sistema. Procesiranje plačilnih nalogov v sistemu temelji na izračunu medsebojnih neto obveznosti in neto terjatev med udeleženci po načelu multilateralne pobote. V okviru procesov znotraj posameznega delovnega dne Bankart d.o.o. kot obračunski agent izvrši pet poravnalnih presekov (ob 8.00, 10.00, 12.00, 14.00 in 16.30). Poravnava neto obveznosti in neto terjatev udeležencev SEPA IKP se izvrši v centralnobančnem denarju prek poravnalnih računov udeležencev pri Banki Slovenije (poravnava v TARGET2).

Skladno s spremembami sheme SEPA za kreditna plačila so se izvajale tudi nadgradnje plačilnih sistemov SEPA IKP in SEPA EKP. Slovenski ponudniki plačilnih storitev, vključeni v SIMP, so tako sproti sledili spremembam in dopolnitvam shem SEPA.

Direktne obremenitve SEPA. V novembru 2010 je Bankart d.o.o. prek SEPA EDD zagotovil dosegljivost do vseevropskega plačilnega sistema STEP2 MPEDD za čezmejne direktne obremenitve SEPA.

S tem so slovenski ponudniki plačilnih storitev, ki so dosegljivi po nacionalni shemi NPI, izpolnili zahteve o dosegljivosti za direktne obremenitve SEPA iz Uredbe 924/2009. Banka Slovenije je kot neposredna udeleženka vseevropskega plačilnega sistema STEP2 MPEDD, ki ga upravlja EBA Clearing, v vlogi agentske banke zagotovila posredno udeležbo večini slovenskih ponudnikov plačilnih storitev znotraj obeh shem SDD. Nekateri domači ponudniki plačilnih storitev so dosegljivost zagotovili tudi prek drugih ponudnikov plačilnih storitev, najpogosteje prek svojih matičnih bank v tujini.

Za izvajanje domačih direktnih obremenitev SEPA sta bila v okviru SIMP z 19. 11. 2011 vzpostavljena dva nova plačilna sistema, SEPA IDD CORE in SEPA IDD B2B. S tem je bilo zagotovljeno okolje za začetek migracije direktnih obremenitev iz nacionalne sheme NPI za direktne obremenitve na izvajanje po pravilih SEPA.

Skladno s spremembami shem SEPA za direktne obremenitve se je izvajala tudi nadgradnja plačilnih sistemov SEPA IDD in SEPA EDD v okviru implementacije, testiranja in vpeljave v produkcijo. Slovenski ponudniki plačilnih storitev, vključeni v SIMP, so tako sproti sledili spremembam in dopolnitvam shem SEPA.

Kartična infrastruktura. Procesiranje kartičnih plačil je ločeno od upravljanja kartičnih shem. V Sloveniji delujejo naslednji centri za procesiranje kartic:

- Bankart d.o.o. izvaja procesiranje Karante ter mednarodnih kartičnih shem Maestro, MasterCard in Visa ter procesiranje bankomatskega prometa v Sloveniji za 18 domačih ponudnikov plačilnih storitev,
- IntesaSanPaoloCard d.o.o. izvaja procesiranje blagovne znamke Activa ter mednarodnih kartičnih shem MasterCard in Visa za osem domačih ponudnikov plačilnih storitev,
- e-Funds d.o.o. procesira kartice Mastercard in Visa za enega domačega ponudnika plačilnih storitev.

3.2.7 Komuniciranje z deležniki

Komunikacijski načrt projekta SEPA. V Podporni skupini za komuniciranje je bil pripravljen komunikacijski načrt projekta SEPA v obliki terminskega načrta aktivnosti za vsako leto posebej. Komunikacijski načrt projekta SEPA opredeljuje komunikacijski okvir za vzpostavitev SEPA pri ponudnikih plačilnih storitev, plačilnih sistemih in uporabnikih plačilnih storitev ter za komuniciranje s strokovnimi in splošnimi javnostmi v Sloveniji.

Temeljni cilj komuniciranja je obveščanje izbranih ciljnih skupin v skladu s Komunikacijskim načrtom projekta SEPA v fazi pred in med uvedbo SEPA.

Komuniciranje o implementaciji SEPA je bilo usmerjeno na naslednje ciljne skupine:

- strokovne javnosti (interesna združenja),
- uporabnike plačilnih storitev pri ponudnikih plačilnih storitev – pravne subjekte (skupine glede na dejavnost, pravno obliko itd.),
- uporabnike plačilnih storitev – potrošnike (rezidenti, nerezidenti, upokojujenci, študenti, mladi, itd.),
- proračunske uporabnike (uporabnike plačilnih storitev UJP),
- medije,
- zaposlene pri ponudnikih plačilnih storitev in v UJP.

Aktivnosti, izvedene na podlagi Komunikacijskega načrta projekta SEPA:²⁵

- **Izdaja informativnega gradiva (brošure ipd.) in objava obvestil za javnost:**
  - Brošuri (zgibanki): SEPA v Sloveniji v januarju 2008, Obrazec UPN v oktobru 2010
  - Obvestila za javnost ob vseh mejnikih poteka projekta SEPA od januarja 2008:
    - Slavnostni dogodek ob začetku ponujanja kreditnih plačil SEPA (januar 2008)
    - Obvestila o novostih pri izvajanju direktnih obremenitev hkrati z novim dogovorom o načinu poslovanja z direktnimi obremenitvami
    - Odprava poslovanja s plačilnimi instrumenti v okviru NPI Zbirnega centra Bankart
    - Obvestilo o spremembah, ki jih prinaša Zakon o plačilnih storitvah in sistemih
    - Obvestila o prenehanju uporabe starih obrazcev plačilnega prometa in o uvedbi UPN
    - Obvestila o pripravljenosti slovenskih ponudnikov plačilnih storitev na naslednje korake v projektu SEPA
    - Obvestila o prenehanju uporabe standarda TKDIS in uvajanju novih standardov za elektronsko izmenjavo podatkov (ISO 20022), o objavi priročnikov za uporabo teh standardov ter ustreznih konverterjev za pretvorbo podatkov v skladu z novimi standardi
    - Obvestilo o objavi priročnika za e-račun
    - Obvestila o novem načinu prejemanja plač in drugih prejemkov po zagotovitvi kritja na računu ponudnika plačilnih storitev
- **Vzpostavitev nacionalne spletne strani SEPA Slovenija.** Spletna stran SEPA Slovenija (www.sepa.si), ki je bila vzpostavljena v letu 2008 in temeljito prenovljena v letu 2010, ponuja najširši javnosti številne informacije o ciljih SEPA ter poteku projekta SEPA v Sloveniji.
- **Organiziranje tematskih posvetov v okviru bančnega sektorja.** Dvodnevni tematski posveti v okviru Izobraževalnega centra ZBS o temah, povezanih s SEPA, so se začeli že v letu 2007 ter so bili pomemben način informiranja in izmenjave mnenj o napredku pri projektu SEPA med ponudniki plačilnih storitev, kasneje so se vključili tudi drugi deležniki (javni sektor, podjetja, ponudniki programskih rešitev ipd.).
- **Organiziranje okroglih miz za podjetja.** Od leta 2009 je bilo v okviru pisarne SEPA organiziranih več okroglih miz za večja in srednje velika podjetja, na katerih so bile obravnavane aktualne teme (odprava starih obrazcev za plačevanje, uvedba UPN, uvedba direktnih obremenitev in odobritev po novem, kontinuiteta veljavnosti soglasij, razpustitev Zbirnega centra Bankart ipd.).
- **Organiziranje izobraževalnih seminarjev.** V okviru Izobraževalnega centra ZBS so redno organizirani tudi seminarji za različne ciljne skupine. Tematika SEPA je bila vključena že v tradicionalni seminar Plačilni promet, namenjen izobraževanju ponudnikov plačilnih storitev in drugih deležnikov, ki poteka dvakrat na leto.
- **Ustanovitev Nacionalnega foruma deležnikov SEPA.** Zаметki Forumu SEPA segajo v leto 2006, ko je bil ta pred začetkom projekta SEPA omejen na predstavnike ponudnikov plačilnih storitev, članov ZBS, vodil pa ga je direktor ZBS. V januarju 2009 so bili na Forum SEPA na pobudo članic ZBS prvič povabljeni tudi predstavniki drugih deležnikov, javnega sektorja, zbornic in združenj z namenom, da se tudi z nebančnimi deležniki vzpostavi dialog ter izmenjava informacij v fazi uvajanja novih plačilnih storitev. Deležniki so bili seznanjeni z aktivnostmi in novostmi pri projektu SEPA (kreditna plačila, direktne obremenitve, kartice, standardi elektronske izmenjave podatkov, PSD ipd.). V januarju 2010 je bil potrjen dokument Nacionalni forum deležnikov SEPA,²⁶ ki je dokončno opredelil vsebino in način delovanja ter članstvo Forumu. Od tedaj je bilo v okviru Nacionalnega foruma organiziranih pet uspešnih srečanj deležnikov SEPA.

²⁵ Več na www.sepa.si

²⁶ http://www.sepa.si/SloPrenova/Gradiva_Publikacije/Sepa_Zbs/GradivaSepaZBS.htm

- **Aktivnosti, izvedene pri posameznih ponudnikih plačilnih storitev.** Strategija komuniciranja z zaposlenimi, uporabniki in mediji na ravni posameznega ponudnika plačilnih storitev ali UJP je v domeni vsakega posameznega ponudnika plačilnih storitev ali UJP in se oblikuje v skladu s Komunikacijskim načrtom projekta SEPA glede na posamezne poslovne in tržne strategije ter ustaljena komunikacijska orodja. Posamezni ponudniki plačilnih storitev so svoje uporabnike obveščali po ustaljenih kanalih komuniciranja, tj. s spletnimi stranmi, mesečnimi izpiski, e-obvestili, izobraževanji itd. V pomoč so jim bile informacije, pridobljene tako na nacionalni (BS, MF, ZBS) kot tudi na evropski ravni (ECB, ECP, EC idr.).

Priprava slovarčkov za posamezna področja SEPA. V okviru projekta SEPA so bili v posameznih delovnih in podpornih skupinah pripravljene in objavljeni slovarčki strokovnih izrazov z njihovim opisom v angleščini in slovenščini za naslednja področja: direktne obremenitve, kartična, gotovinska in mobilna plačila.

Informacije za uporabnike. Informacije o SEPA so uporabnikom plačilnih storitev na voljo na javnih spletnih straneh naslednjih institucij:

- ZBS: www.zbs-giz.si
- SEPA Slovenija: www.sepa.si
- Banke Slovenije: www.bsi.si
- bank in hranilnic ponudnic plačilnih storitev
- UJP: <http://www.ujp.gov.si>
- EPC: <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/>

3.3 NAČRT NADALJNJIH AKTIVNOSTI

3.3.1 Kreditna plačila

Migracija kreditnih plačil iz nacionalnih shem je v velikem delu že končana (migracija kreditnih plačil iz ZC Bankart v plačilni sistem SEPA IKP), obstaja pa v Sloveniji poseben segment kreditnih plačil, ki bodo v letu 2012 prav tako migrirala v plačilni sistem SEPA IKP. Ta plačila so pokojnine, ki se trenutno bilateralno izmenjujejo med ponudniki plačilnih storitev in pristojnimi državnimi organi. Ker je smiselno poenotiti procesiranje kreditnih plačil malih vrednosti, se je v bančnem okolju oblikovala in sprejela pobuda, da se v plačilnem sistemu SEPA IKP uvede *dodatni poravnalni presek*, ki bo namenjen predvsem procesiranju pokojnin. Koncept migracije pokojnin – ta v plačilnem sistemu SEPA IKP predvideva uvedbo dodatnega jutranjega poravnalnega preseka ob 5.00 , ki se bo izvajal vsak delovni dan –, je bil potrjen konec leta 2011. Začetek izvajanja izplačila pokojnin v obliki kreditnih plačil SEPA je predviden v novembru 2012.

3.3.2 Direktne obremenitve

V Sloveniji je zaključek migracije obstoječih direktnih obremenitev po shemi NPI na izvajanje po pravilih SEPA načrtovan do konca leta 2012. S tem rokom bo prenehala obstajati nacionalna shema NPI za direktne obremenitve.

V letu 2011 so bili prejemniki plačila obveščeni o načrtu in rokih za izvedbo migracije v okviru projekta SEPA pri ZBS. V letu 2012 obveščanje poteka v obliki neposredne komunikacije med ponudniki plačilnih storitev in prejemniki plačila.

Prejemniki plačila imajo na voljo vse informacije in navodila za izvajanje SDD in izvedbo migracije.

Glede na kratek rok, ki je predviden za dokončanje migracije v Sloveniji, bodo morale biti aktivnosti ponudnikov plačilnih storitev in predvsem prejemnikov plačil pospešene in pod stalnim nadzorom.

3.3.3 Kartična plačila

Glavne nadaljnje naloge na področju kartic SEPA so naslednje:

- nadaljnje uvajanje tehnologije EMV,
- celotna prilagoditev procesnih centrov in drugih udeležencev kartičnih shem novim standardom kartičnega poslovanja, ko bodo ti dokončno oblikovani pri EPC,
- proučitev možnosti prilagoditve domačih kartičnih shem SCF,
- spremljanje zakonodaje in dokumentov na področju kartičnih plačil.

Slovenski ponudniki plačilnih storitev bodo kartično ponudbo prilagajali potrebam in zahtevam imetnikov kartic, in sicer tudi z vključitvijo storitev z dodano vrednostjo z namenom pospeševanja uporabe kartic v primerjavi z gotovino. Pri tem so storitve z dodano vrednostjo na področju kartičnega poslovanja v pristojnosti posameznega ponudnika plačilnih storitev glede na potrebe njegovih uporabnikov in poslovno strategijo.

3.3.4 Gotovinsko poslovanje

Na gotovinskem področju potekajo aktivnosti za zniževanje stroškov v celotnem gotovinskem ciklu. Posamezne aktivnosti se izvajajo vzporedno, posebna migracija na tem področju ni predvidena.

Trenutno se izvajajo aktivnosti standardizacije bankomatskega poslovanja (bankomatskih kaset) in na področju sistemov za nevtralizacijo gotovine (IBNS), kjer je potrebno sodelovanje vseh udeležencev (dobaviteljev opreme BA, podjetij CIT, ponudnikov plačilnih storitev ipd.).

Predvidena je analiza gotovinskega cikla, saj je znano, da je v obtoku preveč gotovine, njen obseg pa še vedno narašča.

3.3.5 Standardi

Standard za kreditna plačila SEPA. Skladno z Uredbo 260/2012 je bila kot dolgoročna usmeritev priporočena uporaba standarda ISO 20022 xml, ki uporabniku zagotavlja celovito informacijo pri elektronski izmenjavi podatkov s ponudniki plačilnih storitev.

Z namenom pospešitve uporabe standarda ISO 20022 xml na ravni uporabnik–ponudnik plačilnih storitev bodo v letu 2012 izvedene naslednje aktivnosti:

- objava priročnika za uporabo standarda ISO 20022 xml za izmenjavo podatkov o kreditnih plačilih med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev,
- priprava brezplačnega programskega orodja za konverzijo podatkov o kreditnih plačilih iz standarda TKDIS v standard ISO 20022 xml,
- organizirano bo izobraževanje za uporabnike standarda ISO 20022 xml za kreditna plačila.

Za doseg popolne skladnosti z Uredbo 260/2012 bo treba v razmerju uporabnik–ponudnik plačilnih storitev zagotoviti uporabo standarda, kot ga predpisuje Uredba 260/2012. To pomeni, da bodo morali uporabniki, ki niso potrošniki ali mikro podjetje, do 1. 2. 2014 preiti na uporabo predpisanega s SEPA skladnega standarda.

Standard za direktne obremenitve SEPA. Za direktne obremenitve SEPA bo izmenjava podatkov, tako na medbančni ravni kot na ravni uporabnik–ponudnik plačilnih storitev, potekala v standardu ISO 20022 xml, skladno z določili Uredbe 260/2012. Obstoječi standard ZC Bankart za nacionalne direktne obremenitve se bo prenehal uporabljati, ker ne omogoča vseh funkcionalnosti in zahtev SEPA.

Izobraževalni center pri ZBS bo organiziral izobraževanje za uporabnike standarda ISO 20022 xml za direktne obremenitve.

3.3.6 Plačilna infrastruktura

Infrastruktura SIMP je v družbi Bankart d.o.o. vzpostavljena v taki obliki, da je mogoče vanjo implementirati tudi druge sisteme, ki bodo potrebni zaradi racionalizacije in poenotenja postopkov pri izvajanju bančnih storitev, bodisi novih razvijajočih se produktov SEPA bodisi poslovnih priložnosti slovenskih ponudnikov plačilnih storitev.

Na področju kartične infrastrukture bodo procesni centri in izdajatelji kartic spremljali evropske usmeritve, posebej tiste, ki se nanašajo na t. i. *tretjo kartično shemo*, opredeljeno v nedavno sprejetem dokumentu EPC o standardizaciji kartic (Cards Standardisation Volume v.6), in preučili možnosti prilagajanja tej shemi.

3.3.7 Komuniciranje z deležniki

Komunikacijski načrt. Podporna skupina za komuniciranje bo posodobila komunikacijski načrt, ki določa komunikacijski okvir za nadaljevanje vzpostavitve SEPA pri ponudnikih plačilnih storitev, plačilnih sistemih in uporabnikih plačilnih storitev ter za komuniciranje s strokovnimi in splošnimi javnostmi v Sloveniji. Temeljni cilj komuniciranja bo obveščanje, izobraževanje, opozarjanje na spremembe in oblikovanje pozitivne podobe projekta SEPA pri izbranih ciljnih skupinah. V komuniciranju se posebej poudarijo pozitivni učinki in koristi, ki jih prinaša uvajanje shem SEPA uporabnikom plačilnih storitev.

Na podlagi komunikacijskega načrta se bodo pripravili posamezni operativni PR načrti vsebin komuniciranja, v katerih bodo določeni cilji, ciljne skupine, pripravljavci vsebin, načini komuniciranja, roki in izvajalci posameznih nalog. Podporna skupina za komuniciranje bo temeljito pregledala in posodobila obstoječo nacionalno spletno stran SEPA. Oblikovala se bo ožja delovna skupina za komuniciranje, ki bo sodelovala pri reaktivnem komuniciranju z mediji. Določil se bo govorec za področje SEPA oziroma po potrebi za posamezna področja SEPA.

Vsebine komuniciranja. Izdelani bodo operativni PR načrti na naslednjih področjih SEPA:

- **področje kreditnih plačil** – implementacija migracije pokojnin,
- **področje direktnih obremenitev** – zaključek migracije obstoječih direktnih obremenitev na izvajanje po pravilih SEPA do konca leta 2012 in prenehanje uporabe nacionalne sheme NPI za direktne obremenitve,
- **področje standardov SEPA** – objava priročnika za uporabo standarda ISO 20022 xml za izmenjavo podatkov o kreditnih plačilih med uporabnikom in ponudnikom plačilnih storitev, priprava brezplačnega programskega orodja za konverzijo podatkov o kreditnih plačilih iz standarda TKDIS v standard ISO 20022 xml.

Slovarčki za posamezna področja SEPA. V načrtu je priprava in objava slovarčka za področje kreditnih in e-plačil. V letu 2012 je predvidena tudi objava skupnega slovarčka za vsa področja plačilnega prometa SEPA.

4 ELEKTRONSKA IN MOBILNA PLAČILA

V letu 2011 so v Sloveniji potekale aktivnosti v zvezi s prilagajanjem naglim spremembam v plačilnih navadah, ki se pojavljajo v zadnjem desetletju; pozornost je usmerjena v t. i. elektronska plačila (*e-plačila*) in plačila prek mobilnih telefonov (*m-plačila*).

Elektronska (*SEPA e-payments*) in mobilna (*SEPA m-payments*) plačila v projektu SEPA so področje inovacij, skozi katere se izkoriščajo sodobne komunikacijske poti (internet in mobilna omrežja) v kombinaciji s plačilnimi instrumenti SEPA, tako da uporabnikom plačilnih storitev omogočajo boljše funkcionalnost, lažjo dostopnost in privlačnejšo uporabniško izkušnjo.

Okolje SEPA s harmonizacijo osnovnih plačilnih instrumentov (kreditnih plačil SEPA, direktnih obremenitev SEPA in SEPA za kartice) daje izhodišče za uvedbo inovativnih storitev z dodano vrednostjo.

Elektronska plačila so v SEPA opredeljena kot način plačevanja, pri katerem plačnik sproži zahtevo na spletni strani trgovca prejemnika plačila, za potrditev uporabi svojo elektronsko banko, plačilo pa se običajno izvede kot kreditno plačilo SEPA s plačnikovega na transakcijski račun prejemnika plačila. Mnogo takšnih rešitev in sistemov danes v Evropi že obstaja, nekaj jih je tudi v Sloveniji.

Mobilna plačila v okviru SEPA so vsa plačila SEPA, opravljena z mobilnim telefonom kot napravo za sprožitev plačilne transakcije. V tem okviru se danes primarno obravnavajo mobilna brezstična plačila (*mobile contactless payments*) in mobilna plačila na daljavo (*mobile remote payments*). Tudi na tem področju v Sloveniji že obstajajo pilotni projekti, tehnološke rešitve in delujoče storitve.

ZBS v okviru tega nacionalnega programa, od ustanovitve delovne skupine za e- in m-plačila v letu 2010, zagotavlja ustrezno okolje za oblikovanje in spodbujanje poslovno ter tehnično utemeljenih pobud. S stalnim spremljanjem dogajanja, širitvijo informacij, povezovanjem akterjev, analizo priložnosti in izražanjem mnenj opravlja svetovalno vlogo, ki članicam lahko pomaga pri iskanju primernih poslovnih modelov in oblikovanju nove, širše ponudbe sodobnih ter inovativnih storitev za uporabnike. V letu 2011 so bile v okviru pregleda ponudnikov mobilnega plačevanja v Sloveniji opravljene primerjalne analize, ki se nadaljujejo tudi v letu 2012.

5 ZAKLJUČEK

Od začetka projekta SEPA v okviru ZBS pa do danes so bili doseženi številni zastavljeni cilji, kar je zasluga odličnega sodelovanja vseh akterjev, ponudnikov plačilnih storitev, Banke Slovenije in nebančnih deležnikov. Kljub začetnim težavam so bili cilji, ponekod celo mnogo drznejši od zahtevanih v EU, izpolnjeni.

Napredek je bil dosežen na praktično vseh področjih. To je očitno predvsem pri izvajanju **kreditnih plačil SEPA**, kjer spada Slovenija med članice EU, ki so na tem področju dosegle najvišjo stopnjo migracije. Ob migraciji se je ohranila visoka raven storitev za uporabnike, ki imajo še vedno zagotovljeno hitro, cenovno ugodno in varno plačilno storitev, obenem pa jim je bilo poenostavljeno plačevanje znotraj območja SEPA. Uvedba papirnega obrazca za plačilni nalog UPN, ki je uspešno nadomestil vse doslej uporabljane obrazce, pomeni bistven napredek, ki je uporabnikom približal plačila SEPA in s tem tudi vse prednosti, ki jih ta omogočajo. Na tem področju je bila izpolnjena tudi večina zahtev, ki jih predpisuje Uredba 260/2012.

Na področju **direktnih obremenitev** je bila najprej zagotovljena dosegljivost ponudnikov plačilnih storitev za čezmejne direktne obremenitve po osnovni shemi, ključna za začetek ponudbe po obeh shemah pa je bila vzpostavitev domačih plačilnih sistemov, namenjenih procesiranju direktnih obremenitev. Glavna naloga vseh ponudnikov plačilnih storitev in prejemnikov plačil je migracija

direktnih obremenitev na izvajanje po pravilih SEPA do konca leta 2012, kar je več kot leto dni pred rokom, ki ga zahteva Uredba 260/2012.

Na področju **kartičnega poslovanja** slovenski ponudniki plačilnih storitev aktivno sledijo pravilom in standardom EU, h katerim so se zavezali v okviru EPC. Skoraj 100-odstotno je bila uveljavljena tehnologija EMV, prav tako sta zagotovljena izdaja in sprejem s SCF skladnih kartic.

Pri harmonizaciji **gotovinskega poslovanja** v evrih so bili narejeni znatni premiki zlasti pri čezmejnih transportih gotovine, vendar bo potrebno še nadaljnje sodelovanje, kajti gotovina je v Evropski skupnosti še vedno zelo pomembno plačilno sredstvo in se njen obseg v povprečju še povečuje. Predvidena izdaja druge generacije evrobankovcev bo zahtevala dodatna usklajevanja in spremembe na področju tehnologije obdelave gotovine, nadaljevale se bodo aktivnosti v smeri zniževanja stroškov uporabe gotovine.

Na področju **mobilnih plačil** se pripravljajo analize stanja v slovenskem prostoru, kar omogoča primerjavo s podobnimi težnjami v svetu in ugotovitev, na kakšni stopnji je Slovenija.

Na podlagi vsega doslej opravljenega dela in ob nezmanjšanem tempu nadaljnjega usklajevanja s pravili SEPA na vseh področjih plačilnih storitev je pričakovati, da bosta migracija kreditnih plačil, ki je že zdaj precej nad povprečjem evroobmočja, in migracija direktnih obremenitev predvideno zaključeni do konca leta 2012.

S prilagoditvijo izvajanja kreditnih plačil določilom Uredbe 260/2012 do 1. 2. 2014, ki so povezana predvsem z uveljavitvijo standarda ISO 20022, opustitvijo zahteve po posredovanju BIC ter omejitvami in dodatnim preverjanjem pri plačilih z direktno obremenitvijo po navodilu plačnika, bo v Sloveniji projektna faza SEPA dejansko končana. SEPA bo normalno vključena v vsakdanje življenje, vendar bo še vedno predmet nenehnega razvoja. Zlasti bančni sektor bo moral še nadalje zagotavljati ustrezno strokovno in logistično podporo vsebinam plačilnih storitev, da bo slovenskemu trgu plačilnih storitev uspelo ohraniti svoje mesto v SEPA in morda razširiti svoje znanje tudi na širšem območju Evropske skupnosti.

PRILOGA: SLOVARČEK STROKOVNIH IZRAZOV

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
Agencija RS za plačilni promet	Agency for payment operations of Republic of Slovenia	APP	Agencija RS, ki je opravljala plačilni promet za pravne osebe do 30. 6. 2002, ko so plačilni promet za pravne osebe prevzele banke in hranilnice.
Bančno združenje za evro	Euro Banking Association	EBA	Evropsko bančno združenje za evro, ki ima vodilno vlogo v finančni industriji kot razvijalec evropske plačilne infrastrukture. Glavna naloga EBA je vzpostavitev in razvoj cenovno ugodnih in učinkovitih klirinških sistemov v evrih.
Bankomat	Automated Teller Machine	ATM	Avtomatska elektronska naprava, s pomočjo katere imetnik posebne kartice sam dviguje gotovino s plačilnega računa in opravlja nekatere druge denarne posle.
Bančna identifikacijska koda	Bank Identifier Code	BIC	Univerzalen način identificiranja finančnih institucij za olajšanje avtomatičnega procesiranja elektronskih sporočil v bančnem okolju. Je 8- ali 11-znakovna oznaka ISO, ki jo vzdržuje SWIFT (ISO 9362).
Čezmejna plačilna transakcija	Cross-border payment		Čezmejna plačilna transakcija je plačilna transakcija, pri kateri plačnikov ponudnik plačilnih storitev in prejemnikov ponudnik plačilnih storitev opravita plačilne storitve za plačnika oziroma prejemnika plačila na območju različnih držav članic.
Deležniki	Stakeholders		Deležniki so vsi subjekti, udeleženi pri načrtovanju, vzpostavitvi in uporabi plačilnih storitev SEPA.
Direktiva o plačilnih storitvah	Payment Services Directive	PSD	Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES) – PSD, ki je bila potrjena 15. 10. 2007 v Svetu EU in objavljena 5. 12. 2007 v Uradnem listu EU.
Dodatne opcijske storitve	Additional Optional Services	AOS	AOS je dodatna opcijska storitev, ki prinaša dopolnitev lastnosti sheme SEPA in je neobvezen sestavni del procesa izvajanja sheme. Običajno gre za dodatno storitev, ki ni vključena v osnovno shemo, jo pa standard ISO 20022 SEPA predvideva kot opcijsko polje. AOS lahko ponudi posamezna banka (npr. dodaten podatek na ravni ponudnik plačilnih storitev–uporabnik), vendar ima AOS večjo uporabno vrednost, če je oblikovan v okviru bančne skupnosti (npr. dodatno podatkovno polje znotraj nacionalne skupnosti, ki je

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
			potrebno zaradi načina poslovanja v tej regiji). AOS mora zadostiti trem načelom, in sicer: 1. ne sme ovirati delovanja osnovne sheme, 2. nastal naj bi na podlagi zahtev trga, 3. mora biti javno objavljen, banke zunaj bančne skupnosti pa morajo imeti možnost, da se za izvajanje te dodatne storitve vključijo v to skupnost.
Dolžnik	Debtor		Glej: Plačnik.
Domača plačilna transakcija	Domestic payment transaction		Domača plačilna transakcija je plačilna transakcija, pri kateri plačnikov ponudnik plačilnih storitev in prejemnikov ponudnik plačilnih storitev ali edini ponudnik plačilnih storitev opravijo plačilne storitve za plačnika in prejemnika plačila na območju Republike Slovenije.
Dosegljivost	Reachability		Dosegljivost pomeni sposobnost, da je prek plačilnih sistemov in njihovih medsebojnih povezav dosežen vsak bančni račun znotraj SEPA.
EBA Clearing	Interbank Clearing House for Euro Payments		Medbančna klirinška hiša za plačila v evrih, ustanovljena v letu 1998 za obdelavo plačil velikih vrednosti v sistemu EURO1. Danes je v lasti 67 najpomembnejših evropskih in mednarodnih bank in ponuja kliring velikih in malih plačil ter storitve poravnave prek svojih sistemov EURO1, STEP1 in STEP2 številnim bankam v Evropski skupnosti.
Enotno območje gotovine v evrih	Single Euro Cash Area	SECA	Območje, na katerem je izvajanje ali naročanje čezmejnih gotovinskih storitev za medbančno poslovanje in poslovanje s potrošniki mogoče pod enakimi pogoji, kakor veljajo za izvajanje in naročanje enakovrednih domačih storitev.
Elektronsko plačilo	e-payment	e-plačilo	Pojem e-plačilo zajema plačila, ki jih prek spletne strani trgovca sproži plačnik (kupec). Kupec je po izboru metode plačila za spletni nakup preusmerjen v svojo elektronsko banko, kjer zgolj potrdi samodejno (na podlagi podatkov, ki jih je prej sam vnesel prek spleta) ustvarjen plačilni nalog. Opredelitev e-plačila ne ločuje med kanalom, uporabljenim za sprožitev plačila (npr. prenosnik, mobilni telefon ...), dokler prenos podatkov za izvedbo in potrditev plačila potekata prek spleta.
EMV	EMV (Europay, MasterCard, Visa) global standard	EMV	EMV je odprt standard, razvit za zagotovitev interoperabilnosti med pametnimi plačilnimi karticami s čipom in terminali.
Evroobmočje	Euro area		Geografsko območje, ki obsega tiste države EU, ki so prevzele evro kot domačo valuto (17 držav

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
			od 1. 1. 2011) in torej njihovo enotno monetarno politiko vodi <i>Governing Council ECB</i> .
Evropska skupnost	European Union	EU	Skupnost evropskih držav, ustanovljena z namenom doseči politično in ekonomsko integracijo. Trenutno obsega 27 evropskih držav in njihovih čezmorskih ozemelj.
Evrosistem	Eurosystem	ESCB	Sistem ECB in evropskih centralnih bank držav, ki so prevzele evro.
Individualno kreditno plačilo	Single payment		Individualno kreditno plačilo je plačilo, ki je izvršeno v določenem znesku, v breme plačnikovega plačilnega računa in v dobro plačilnega računa prejemnika plačila.
Interoperabilnost	Interoperability		Možnost povezljivosti, dosežena na podlagi poenotenja tehničnih in poslovnih značilnosti.
Izdajatelj	Issuer/Issuing Bank		Ponudnik plačilnih storitev oz. druga organizacija, ki izdaja plačilne kartice.
Kartična shema	Card Scheme (Domestic/National/International)		Generičen izraz za pravno osebo, ki nudi plačilne produkte in storitve na podlagi kartice. Institucije sodelujejo v plačilnih shemah, če sklenejo licenčno pogodbo (eno ali več). Kartična shema lahko postane, ali pa že je, štiripartitna ali tripartitna.
Kliring	Clearing		Kliring (tudi izravnava) je postopek prenosa, preverjanja, razvrščanja in/ali potrjevanja nalogov za poravnavo ter morebitnega izračuna denarne obveznosti in/ali terjatve posameznega udeleženca plačilnega sistema do drugih posameznih udeležencev plačilnega sistema, pri čemer denarne obveznosti in/ali terjatve udeležencev ne prenehajo.
Mednarodna številka bančnega računa	International Bank Account Number	IBAN	Mednarodna številka bančnega računa (ISO13616) je bila opredeljena v Evropi za identifikacijo plačilnih računov zaradi možnosti avtomatičnega izvrševanja čezmejnih plačil. Sestavljena je iz nacionalne, osnovne številke bančnega računa (BBAN) in oznake države. Uporabljajo jo tudi nekatere države zunaj EU (Tunizija, Turčija, Hrvaška itd.).
Množično kreditno plačilo	Bulk payment		Množično kreditno plačilo je plačilo, ki je izvršeno v breme plačnikovega plačilnega računa v skupnem znesku, za vsak individualno določeni znesek pa je odobrenih več plačilnih računov enega ali več prejemnikov plačila.
Mobilno plačilo	m-payment	m-plačilo	Kjer je mobilni telefon uporabljen kot sprožitveni kanal za plačilo in se podatki za izvršitev in potrditev plačila prenašajo prek mobilnih

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
			tehnologij, namenjenih komunikaciji in prenosu podatkov, govorimo o m-plačilih (opredelitev ne zajema npr. dostopa do elektronske banke prek mobilnega telefona). EPC obravnava m-plačila na daljavo (angl. mobile remote payments) in m-plačila »na blizu« (angl. mobile contactless payments, tudi mobile proximity payments). Pri prvih poteka plačevanje in prejemanje plačil (npr. prek protokolov za izmenjavo kratkih tekstovnih sporočil – SMS) neodvisno od fizične oddaljenosti plačnika in prejemnika plačila. Plačila »na blizu« pa temeljijo na brezstični tehnologiji kratkega dosega (angl. near field communication technology), kjer se plačilo izvede na fizičnem prodajnem mestu, s približanjem mobilnega telefona posebej za to namenjenemu čitalniku.
Opcija delitve stroškov	'Shared Cost' Option	SHA	Plačnik in prejemnik plačila nosita vsak stroške svojega ponudnika plačilnih storitev.
Partnerski program	Co-brand		Partnerski program dveh blagovnih znamk (prva je geografsko omejena, druga je mednarodna).
Plačilna infrastruktura	Payment Infrastructure		Infrastruktura, ki vključuje različne mehanizme kliringa in poravnave plačil vključno s tehničnimi platformami in omrežji, ki jih podpirajo.
Plačilna kartica	Payment Card		Kartica, ki jo njen imetnik lahko uporabi za plačilo blaga in storitev ali za dvig gotovine.
Plačilna shema	Payment Scheme		Niz medbančnih pravil, praks in standardov, potrebnih za izvajanje plačilnih storitev.
Plačilna storitev	Payment Service		Plačilna storitev vključuje naslednje aktivnosti, ki jih ponudnik plačilnih storitev opravlja v okviru svoje poslovne dejavnosti: upravljanje plačilnega računa, omogočanje pologa gotovine na plačilni račun, izvrševanje plačilnih transakcij med plačilnimi računi, izdajanje/pridobivanje plačilnih instrumentov in izvrševanje denarnih nakazil.
Plačilna transakcija	Payment Transaction		Plačilna transakcija je dejanje pologa ali dviga denarnih sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila, pri čemer je izvršitev plačilne transakcije prek ponudnika plačilnih storitev neodvisna od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila.
Plačilni instrument	Payment Instrument		Plačilni instrument pomeni vsako napravo ali niz postopkov oziroma oboje, ki so dogovorjeni med posameznim uporabnikom in njegovim ponudnikom plačilnih storitev. Vezan je le na tega uporabnika z namenom, da ga uporabi za odreditev plačilnega naloga (npr. zagotavlja

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
			identifikacijo uporabnika in postopek odreditve plačilnega naloga).
Plačilni nalog	Payment order		Plačilni nalog je navdilo plačnikovemu ponudniku plačilnih storitev, s katerim plačnik ali prejemnik plačila odredi izvedbo plačilne transakcije.
Plačilni račun	(Payment) Account		Plačilni račun je račun, ki ga odpre ponudnik plačilnih storitev v imenu enega ali več uporabnikov in se uporablja za izvršitev plačilnih transakcij.
Plačilni sistem	Payment System		Plačilni sistem je dogovor med tremi ali več udeleženci plačilnega sistema iz 155. člena ZPlaSS brez upoštevanja upravljavca plačilnega sistema in morebitnih posrednih udeležencev o standardiziranih postopkih in skupnih pravilih za kliring in/ali poravnavo nalogov za poravnavo med udeleženci plačilnega sistema.
Plačnik	Payer/Debtor		Plačnik je pravna ali fizična oseba, ki odredi plačilno transakcijo tako, da izda plačilni nalog ali zagotovi soglasje k izvršitvi plačilnega naloga, ki ga izda prejemnik plačila. Plačnik in dolžnik sta lahko tudi različna subjekta.
Ponudnik plačilnih storitev	Payment Services Provider	PSP	Institucija, ki ponuja plačilne storitve.
Poravnava	Settlement		Zaključek transakcije oz. procesiranja z namenom razbremenitve obveznosti udeležencev pri prenosu sredstev.
Pravila delovanja sheme SEPA	SEPA Rulebook	SEPA RB	Dokument, ki določa pravila, postopke in poslovne standarde za posamezno shemo SEPA.
Prejemnik plačila	Payee/Creditor		Prejemnik plačila je fizična ali pravna oseba, ki je predvideni prejemnik denarnih sredstev, ki so bila predmet plačilne transakcije.
Pridobitelj prodajnih mest	Acquirer/Acquiring Bank		Ponudnik plačilnih storitev, ki na podlagi licence kartičnega sistema sklepa pogodbe s trgovci oz. prodajnimi mesti in njihovim kupcem omogoča plačevanje blaga in storitev s karticami.
Procesni center	Processor		Organizacija oz. del organizacije za obdelovanje transakcij v plačilnem prometu.
Prodajno mesto	Point of Sale	POS	Prodajno mesto, ki ima s ponudnikom plačilnih storitev podpisano pogodbo o sprejemanju kartic kot možnosti plačila izdelkov/storitev, ki jih ponuja.
PR načrt	Public Relations Plan	PRP	Operativni PR načrt glede na vsebino

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
			komuniciranja določa cilje, ciljne skupine, pripravljavce vsebin, načine komuniciranja, roke in izvajalce posameznih nalog komuniciranja.
Prvi uporabnik	Early adopter		Prvi pristopnik k plačilnim storitvam SEPA oz. uporabnik plačilnih storitev SEPA.
Referenca	Reference number	RF	Referenca (sklic) plačnika nedvoumno identificira plačnika, referenca (sklic) prejemnika pa nedvoumno identificira prejemnika plačila v plačilnem nalogu. Referenca je lahko strukturirana ali nestrukturirana.
Soglasje pri banki plačnika	Debtor Mandate Flow	DMF	Soglasje plačnika za izvajanje direktnih obremenitev se hrani pri banki plačnika.
Soglasje pri prejemniku plačila	Creditor Mandate Flow	CMF	Soglasje plačnika za izvajanje direktnih obremenitev se hrani pri prejemniku plačila.
Storitve z dodano vrednostjo	Value Added Services	VAS	VAS so dodane storitve, ki jih banke lahko tržijo strankam ob uporabi obstoječe sheme SEPA. V nasprotju z AOS niso tesno vezane na (točno določeno) shemo in lahko obstajajo tudi samostojno. Primeri VAS so: 1. bonitetna shema pri plačilni kartici, ki jo lahko banka ponudi stranki ob uporabi njene kartice, lahko pa jo trži tudi samostojno kot dodatno storitev k katerikoli trgovski kartici; 2. sprejem soglasij za SDD s strani plačnikove banke, pri čemer banka v imenu prejemnika plačila izvede identifikacijo stranke, prevzem soglasja, dematerializacijo podatkov, morebitne kontrole in pošiljanje podatkov prejemniku plačila. V tem primeru gre za poslovni dogovor med prejemnikom plačila in banko plačnika, lahko pa je tak dogovor tudi multilateralen v okviru bančne skupnosti.
Štirimestna koda plačila	External Purpose Code		Uporaba štirimestne kode plačila, ki nastopa v plačilnih sporočilih, sestavljenih v standardu ISO 20022, je obvezna v vseh sporočilih v razmerju uporabnik–banka. Koda sama pa ni del standarda ISO 20022 niti ni samostojen standard kot npr. BIC oz. koda države.
Uporabnik plačilnih storitev	User		Uporabnik je fizična ali pravna oseba, ki uporablja plačilne storitve kot plačnik ali prejemnik plačila ali oboje.
Zakon o plačilnih storitvah in sistemih	Payment Services and Systems Act	ZPlaSS	Zakon o plačilnih storitvah in sistemih je bil sprejet na seji Državnega zbora 15. 7. 2009, predsednik države ga je podpisal 23. 7. 2009, objavljen pa je bil v Uradnem listu RS št. 58/2009 27. 7. 2009 in dopolnjen v Uradnem listu RS št. 34/2010, 9/2011 in 32/2012.

Izraz v slovenščini	Izraz v angleščini	Kratica	Opis
Zbirni center Bankart	Collection Center Bankart	ZC Bankart	ZC Bankart je elektronski sistem, ki so ga ustanovile banke in hranilnice, članice Združenja bank Slovenije, da bi poenotile in racionalizirale postopke pri poslovanju z novimi plačilnimi instrumenti med udeleženci plačilnega sistema. V sistem ZC je vključena tudi država prek Uprave za javna plačila. Naloga ZC je, da v elektronski obliki sprejema, sortira in posreduje podatke in informacije pri izmenjavi podatkov o novih plačilnih instrumentih in vodi statistično spremljavo poslovanja. ZC je omogočal izmenjavo podatkov o posebnih položnicah, posebnih nakaznicah, direktnih odobritvah, direktnih obremenitvah in trajnih nalogih. Sistem ima namen zagotoviti podporo migraciji na SEPA. Trenutno se prek ZC procesirajo le še podatki o direktnih obremenitvah, konec leta 2012 pa bo ZC v celoti prenehal delovati.